

Scholieren met dyslexie van de derde graad middelbaar onderwijs ondersteunen bij het lezen van wetenschappelijke papers via tekstvereenvoudiging.

Vergelijkende studie en de opbouw van een prototype.

Dylan Cluyse.

Scriptie voorgedragen tot het bekomen van de graad van
Professionele bachelor in de toegepaste informatica

Promotor: Mevr. L. De Mol

Co-promotor: J. Decorte; J. Van Damme; M. Dhondt

Academiejaar: 2022–2023

Eerste examenperiode

Departement IT en Digitale Innovatie .

**HO
GENT**

Woord vooraf

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Ut purus elit, vestibulum ut, placerat ac, adipiscing vitae, felis. Curabitur dictum gravida mauris. Nam arcu libero, nonummy eget, consectetur id, vulputate a, magna. Donec vehicula augue eu neque. Pellentesque habitant morbi tristique senectus et netus et malesuada fames ac turpis egestas. Mauris ut leo. Cras viverra metus rhoncus sem. Nulla et lectus vestibulum urna fringilla ultrices. Phasellus eu tellus sit amet tortor gravida placerat. Integer sapien est, iaculis in, pretium quis, viverra ac, nunc. Praesent eget sem vel leo ultrices bibendum. Aenean faucibus. Morbi dolor nulla, malesuada eu, pulvinar at, mollis ac, nulla. Curabitur auctor semper nulla. Donec varius orci eget risus. Duis nibh mi, congue eu, accumsan eleifend, sagittis quis, diam. Duis eget orci sit amet orci dignissim rutrum.

Nam dui ligula, fringilla a, euismod sodales, sollicitudin vel, wisi. Morbi auctor lorem non justo. Nam lacus libero, pretium at, lobortis vitae, ultricies et, tellus. Donec aliquet, tortor sed accumsan bibendum, erat ligula aliquet magna, vitae ornare odio metus a mi. Morbi ac orci et nisl hendrerit mollis. Suspendisse ut massa. Cras nec ante. Pellentesque a nulla. Cum sociis natoque penatibus et magnis dis parturient montes, nascetur ridiculus mus. Aliquam tincidunt urna. Nulla ullamcorper vestibulum turpis. Pellentesque cursus luctus mauris.

Samenvatting

Ingewikkelde woordenschat en zinsbouw hinderen scholieren met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs bij het lezen van wetenschappelijke artikelen. Adaptieve tekstvereenvoudiging helpt deze scholieren bij hun lees- en verwerkingsnelheid. Daarnaast kan artificiële intelligentie (AI) dit proces automatiseren om de werkdruk bij leraren en scholieren te verminderen. Dit onderzoek achterhaalt met welke technologische en logopedische aspecten AI-ontwikkelaars rekening moeten houden bij de ontwikkeling van een AI-toepassing voor adaptieve en geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: "Hoe kan een wetenschappelijk artikel automatisch worden vereenvoudigd, gericht op de unieke noden van scholieren met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs?". Een vergelijkende studie beantwoordt deze onderzoeksvraag en is uitgevoerd met bestaande toepassingen en een prototype voor adaptieve en geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Uit de vergelijkende studie blijkt dat toepassingen om wetenschappelijke artikelen te vereenvoudigen, gemaakt zijn voor een centrale doelgroep en geen rekening houden met de unieke noden van een scholier met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs. Adaptieve software voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging is mogelijk, maar ontwikkelaars moeten meer inzetten op de unieke noden van deze scholieren.

Inhoudsopgave

Lijst van figuren

viii

1	Inleiding	1
1.1	Probleemstelling	2
1.2	Onderzoeksvraag	3
1.3	Onderzoeksdoelstelling	3
1.4	Opzet van deze bachelorproef	4
2	Stand van zaken	5
2.1	Onderzoeken rond dyslexie	5
2.1.1	Centraal zicht op dyslexie	5
2.1.2	Centraal zicht op de doelgroep	6
2.1.3	Mogelijke drempels voor mensen met fonologische dyslexie.	6
2.1.4	Bewezen effecten van tekstvereenvoudiging -en aanpassing bij scholieren met dyslexie.	6
2.1.5	Conclusie	9
2.2	Wetenschappelijke artikelen	9
2.2.1	Wetenschappelijke geletterdheid in Vlaanderen	10
2.2.2	Trends rond wetenschappelijke artikelen	11
2.2.3	Woordenschat en vakjargon	14
2.2.4	Aanpak voor het lezen van wetenschappelijke artikelen	14
2.2.5	Conclusie	15
2.3	Tekstvereenvoudiging	15
2.3.1	Manuele tekstvereenvoudiging	16
2.3.2	Natural Language Processing	18
2.4	De verschillende soorten tekstvereenvoudiging	22
2.4.1	Lexicale vereenvoudiging	23
2.4.2	Syntactische vereenvoudiging	24
2.4.3	Tekstvereenvoudiging automatiseren	24
2.5	Samenvatten	25
2.5.1	Extraherend samenvatten	25
2.5.2	Abstraherend samenvatten	27
2.5.3	Hybride samenvatten	27
2.5.4	Evaluatie	27
2.5.5	Tekstvereenvoudigingstechnieken voor scholieren met dyslexie.	

2.5.6	Conclusie	29
2.6	Valkuilen en uitdagingen voor AI-ontwikkelaars bij tekstvereenvoudiging met AI	29
2.6.1	Uitdagingen voor softwarebedrijven	29
2.6.2	Ambigüiteit, synoniemen en homoniemen	30
2.6.3	Paternalisme en ethische overwegingen	30
2.6.4	Valkuilen bij prompt engineering	30
2.6.5	Evaluatie en interpretatie	30
2.7	Beschikbare software voor tekstvereenvoudiging	31
2.7.1	Momenteel ingezet in het onderwijs	31
2.7.2	Proof-of-concepts en online webapplicaties	31
2.8	GPT-3	32
2.8.1	Bing AI	37
2.8.2	Huggingface en taalmodellen via API	39
2.8.3	Conclusie	39
2.9	Conclusie	39
3	Methodologie	41
4	Requirementsanalyse	42
4.1	Tekstanalyse	42
4.2	Lexicale vereenvoudiging	43
4.3	Syntactische vereenvoudiging	48
4.4	Samenvatten	51
4.5	Functionaliteiten	55
4.6	Voor ontwikkelaars	59
4.7	Conclusie	61
5	Prototype voor tekstvereenvoudiging	63
5.1	Opbouw van een prototype	63
5.2	Tekstvereenvoudiging met API	64
5.3	Tekstinhoud extraheren uit een PDF	65
5.4	Docker-omgeving	65
5.5	Resultaten	65
5.5.1	Taalmodellen	65
5.6	Conclusie	66
6	Vergelijkende studie	67
6.1	Methodologie	67
6.2	Vergelijking met referentieteksten	67
6.3	Vergelijking zonder referentieteksten	67
6.4	Conclusie	67

7 Conclusie	68
A Onderzoeksvoorstel	70
A.1 Introductie	70
A.2 State-of-the-art	72
A.2.1 Tekstvereenvoudiging	72
A.2.2 Noden van scholieren met dyslexie	72
A.2.3 Huidige toepassingen	74
A.2.4 Ontwikkelen met AI	74
A.3 Methodologie	75
A.4 Verwacht resultaat, conclusie	77
Bibliografie	78

Lijst van figuren

2.1	Afbeelding van DuBay (2004)	7
2.2	Afbeelding van Rello, Baeza-Yates, Dempere-Marco e.a. (2013). Volgens de richting van de pijl wordt de ideale situatie benaderd, gekenmerkt door doelwaarden. Deze waarden worden bereikt door mensen zonder dyslexie onder optimale omstandigheden. Het gebruik van vaak voorkomende woorden vermindert de decodeertijd en verbetert de leesbaarheid voor mensen met dyslexie.	8
2.3	Afbeelding uit Rello en Baeza-Yates (2013). Verticaal wordt de gemiddelde mening van de bevroegden weergegeven. Horizontaal worden de lettertypes gerangschikt op gemiddelde leestijd van alle bevroegden. Dit onderzoek wijst uit dat Arial, CMU, Helvetica en Times de populaire keuzes zijn. Arial en CMU behoren hierbij tot de drie best scorende lettertypes rond gemiddeld leestempo.	9
2.4	Figuur van De Meyer e.a. (2019). Op alle PISA-domeinen scoren de Vlaamse vijftienjarigen in ASO, BSO en TSO significant slechter dan de eerste metingen. De Meyer e.a. (2019) noemen dit een achteruitgang in alle onderwijsvormen.	10
2.5	Figuur van De Meyer e.a. (2019). Het leesplezier van Vlaamse 15-jarigen. Zij uitten zich uiterst negatief op stellingen over leesplezier. Volgens de enquête vond de helft van de scholieren begrijpend lezen enkel tijdsverlies en slechts 17% gaf aan dat lezen één van hun favoriete hobby's is. Er is wel een significant verschil tussen de mening van jongens en meisjes, waar jongens negatiever antwoorden op lezen.	11
2.6	Figuur van De Meyer e.a. (2019). De wetenschappelijke geletterdheid bij vijftienjarigen op internationaal niveau. Vlaanderen scoort significant slechter dan acht deelnemende landen.	11
2.7	Afbeelding uit Plavén-Sigra e.a. (2017). Links wordt de evolutie per FRE-score getoond. Hoe hoger de score, hoe hoger de gemiddelde complexiteit van een tekst. Rechts wordt de evolutie volgens de NDC-score getoond. Hoe hoger de score, hoe lager de gemiddelde complexiteit van een tekst. Het onderzoek schat dat nu een kwart van alle wetenschappelijke artikelen gebruik maken van Engels op het niveau van een masterstudent, ofwel een FRE onder nul.	12

2.8	Afbeelding uit Plavén-Sigra e.a. (2017). Horizontaal worden het aantal auteurs per wetenschappelijk artikel aangeduidt. Verticaal wordt de gemiddelde NDC-score weergegeven. HOe hoger de NDC-score, hoe hoger de vereiste leesgraad om de tekst te kunnen lezen.	13
2.9	Afbeelding van Murdos e.a. (2014) Volgens deze grafiek scoren de wetenschappelijke artikels rond fysica gemiddeld het best op de FRE-score. Al scoren de wetenschappelijke artikels rond microbiologie gemiddeld het zwakst op de FRE-score, ze scoren gemiddeld beter op de FOG-score.	14
2.10	Voorbeeld van PoS-labeling op de Engelstalige zin "She sells seashells on the seashore". Afbeelding van Bilici (2021)	20
2.11	Voorbeeld van sequence labeling op de Engelstalige zin "She sells seashells on the seashore". Afbeelding van Bilici (2021)	20
2.12	Afbeelding uit McFarland (2023). Een illustratie over de werking en begeleiding van prompt engineering bij een taalmodel.	21
2.13	Voorbeeld van tekstvereenvoudiging. Oorspronkelijke tekst uit Historia 5 bron toe te voegen	23
2.14	Afbeelding van Althunayyan en Azmi (2021). Deze pipeline wordt in meerdere onderzoeken rond lexicale vereenvoudiging toegepast, zoals Bingel e.a. (2018), Bulté e.a. (2018) en Paetzold en Specia (2016) . . .	24
2.15	Afbeelding uit Bulté e.a. (2018). Deze pipeline omvat de stappen die de toepassing aflegt.	28
2.16	Afbeelding uit Bulté e.a. (2018). TODO	29
2.17	Schermafbeelding van SciSpace	32
2.18	Afbeelding van Gooding 2022. De invoertekst is een paragraaf uit een niet-vermeld boek van de Russische schrijver Dostoevsky. Het resultaat van de meegegeven prompt is een transformatie dat iedere vorm van vooraf aangehaalde vereenvoudiging weergeeft. Lexicale, conceptuele en syntactische vereenvoudiging worden op de invoertekst toegepast.	33
2.19	Afbeelding van Gooding 2022. Gooding haalt verder aan dat modellen zoals ChatGPT op twee vlakken de leesbaarheid van een tekst kan bevorderen. Allereerst door het verlenen van verschillende mogelijke versies van een vereenvoudigingstaak.	33
2.21	Afbeelding van Binz en Schulz (2023). Dit toont de <i>mean regret</i> aan tussen de vier engines en de menselijke antwoorden.	34
2.20	Afbeelding van Gooding 2022.	34
2.22	Afbeelding van Simon (2021). De evolutie van pre-trained taalmodellen wordt hier weergegeven tot eind 2022. De performantie van de modellen ten opzichte van de grootte volgt een lineaire functie.	36
2.23	Afbeelding van Ribas (2023).	38

2.24 In deze afbeelding wordt er een online wetenschappelijk artikel mee- gegeven. Er wordt geen titel of onderwerp meegegeven, maar de Bing AI chatbot is in staat om een abstraherende samenvatting te ma- ken van het artikel. Daarna geeft de chatbot verder uitleg over een bepaald onderwerp en geeft het extra referenties mee.	38
A.1 (Readable, 2021)	76

1

Inleiding

Het middelbaar onderwijs staat op springen. Dagelijks sneuvelen leerkrachten en scholieren van het middelbaar onderwijs onder de te harde werkdruk (Minnen e.a., 2018). Lezen is ingebed in ons dagelijks leven in de vorm van Nederlandstalige nieuwsartikelen tot de ondertiteling van televisieseries. Mensen van eender welke leeftijdsgroep kunnen lezen niet ontsnappen en dit moet van jongs af aan geprikkeld worden (Daoud, 2023).

Vakmiddelen -en didactiek in het onderwijs

Lerarenopleidingen benadrukken nu het gebruik van verschillende bronnen in lessen. De leesgraad van deze bronnen verandert echter niet, want de noodzaak aan bronnen met diverse leesgraden is bedoeld om scholieren uit te kunnen dagen (Surma e.a., 2019). Het Amerikaanse onderwijs stampte C.R.E.A.T.E.¹ uit de grond. Dit initiatief zet scholieren tussen 12 en 18 jaar aan om wetenschappelijke artikelen te lezen in plaats van enkel boeken. Scholieren komen zo in direct contact met wetenschappelijk onderzoek. Ze begrijpen hoe wetenschappers experimenten uitvoeren, plannen en resultaten analyseren en interpreteren. Vlaamse STEM-leerkrachten in de derde graad middelbaar onderwijs moeten volgens het M-decreet en de leerplannen van zowel het katholiek² als het gemeenschapsonderwijs³ hun theorielessen op een toegankelijke manier aanbieden, zodat alle scholieren worden meegenomen in het verhaal.

Kunstmatige intelligentie in Vlaanderen

België is met een jaarlijks budget van 32 miljoen een pionier op het gebied van artificiële intelligentie (AI) op de werkvloer (Crevits, 2022). Zo stampte de Vlaamse overheid verschillende AI-projecten uit de grond, om Vlaamse AI-ontwikkelingen te

¹<https://teachcreate.org/>

²<https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/basisoptie-stem/ondersteunend-materiaal>

³<https://g-o.be/stem/>

ondersteunen en om AI-softwarebedrijven te inspireren. Het amai!-project⁴ brengt AI-softwarebedrijven uit diverse domeinen samen en leidt tot het ontstaan van AI-toepassingen die processen automatiseren en de werkdruk verminderen, zoals real-time ondertiteling in de klas en een taalassistent voor leerkrachten in meertalige klasgroepen.

1.1. Probleemstelling

Vlaamse en Nederlandse onderzoeken van Desoete (2017) en Wentink e.a. (2008) wijzen uit dat gemiddeld 4% van de Vlaamse en Nederlandse bevolking de diagnose van dyslexie heeft. Het aantal scholieren met dyslexie in het lager en middelbaar onderwijs wereldwijd loopt op tot 15% ingeschat (Bonte, 2020; van der Meer, 2022). Lissens e.a. (2020) benadrukt dat de impact van leerstoornissen niet stopt na het middelbaar onderwijs. Scholieren met dyslexie in het middelbaar onderwijs kampen met unieke uitdagingen, waaronder een moeizame en stroeve automatisering bij het lezen en spellen. Deze doelgroep kunnen rekenen op ondersteuning van coaches en beschikbare hulpmiddelen om hun leesachterstand te beperken. Het leerplan voor STEM-vakken stimuleert het gebruik van wetenschappelijke artikelen, maar houdt niet altijd rekening met de complexe leesgraad. De ingewikkelde woordenschat en syntax in wetenschappelijke artikelen kunnen een hinderenis vormen voor de begrijpelijkheid van een tekst, waardoor scholieren met dyslexie de kerninhoud moeilijk kunnen doorgronden. Teksten vereenvoudigen, zonder de kern- en bijzaken te verliezen, kan een oplossing bieden.

Leesvaardigheid is cruciaal voor succes op school en in het werkveld. Mensen met dyslexie kunnen hinder ervaren bij het toepassen van spellingsregels, wat kan leiden tot onzekerheid, frustratie en stress. Vooroordelen over dyslexie zijn gangbaar en kunnen ertoe leiden dat deze mensen als minder intelligent of traag worden bestempeld. Onderzoeken, waaronder die van Bonte (2020), Ghesquière (2018) en Lissens e.a. (2020), benadrukken echter de doorzettingskracht, geduld en probleemoplossend vermogen van mensen met dyslexie, wat hen kan motiveren om hun vaardigheden te blijven ontwikkelen. Hoewel werkgevers zich inzetten voor inclusiviteit en diversiteit, kunnen mensen met dyslexie nog steeds te maken krijgen met uitdagingen bij het betreden van de arbeidsmarkt. Scholen en werkplekken moeten ondersteuning bieden (Lissens e.a., 2020).

Wetenschappelijke artikelen vereenvoudigen kan tijd en energie van docenten in de derde graad middelbaar onderwijs opslorpen. Het Vlaamse middelbaar onderwijs staat onder druk en docenten hebben moeite om met deze werkdruk boven water te blijven. Daarom is er nood aan software die wetenschappelijke artikelen automatisch kan vereenvoudigen, specifiek gericht op de unieke noden van scholieren met dyslexie. Een dergelijke toepassing kan scholieren met dyslexie in de derde graad middelbare onderwijs ondersteunen bij het lezen van een weten-

⁴<https://amai.vlaanderen/>

schappelijk artikel en kan het routinematige werk van STEM-docenten verminderen.

1.2. Onderzoeksvraag

De volgende onderzoeksvraag is opgesteld: "Hoe kan een wetenschappelijke artikel automatisch vereenvoudigd worden, gericht op de unieke noden van scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs?". Daarnaast worden de volgende deelvragen beantwoord.

- Welke aanpakken zijn er voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging? Aansluitende vraag: "Hoe worden teksten handmatig vereenvoudigd voor scholieren met dyslexie?"
- Welke specifieke noden hebben scholieren met dyslexie van de derde graad middelbaar onderwijs bij het begrijpen van complexere teksten?
- Wat zijn de specifieke kenmerken van wetenschappelijke artikelen?
- Met welke valkuilen bij taalverwerking met AI moeten ontwikkelaars rekening houden?
- Welke toepassingen, tools en modellen zijn er beschikbaar om Nederlandse geautomatiseerde tekstvereenvoudiging met AI mogelijk te maken?
- Welke functies ontbreken AI-toepassingen om geautomatiseerde tekstvereenvoudiging mogelijk te maken voor scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs? Aansluitende vraag: "Welke manuele methoden voor tekstvereenvoudiging komen niet in deze tools voor?"

1.3. Onderzoeksdoelstelling

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen met welke technologische en logopedische aspecten AI-ontwikkelaars rekening moeten houden bij de ontwikkeling van een adaptieve AI-toepassing voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Het resultaat van dit onderzoek is een prototype voor een toepassing die de tekstinhoud van een wetenschappelijke paper zal vereenvoudigen, naargelang de specifieke noden van een scholier met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs. Het prototype houdt rekening met de transformatie van het bronbestand, bijvoorbeeld een PDF of een afbeelding, naar de tekstinhoud. Hiervoor bestaan er kant-en-klare pakketten dat de transformaties al voor de ontwikkelaar doen. De invoer van dit prototype is een wetenschappelijk artikel van minstens 500 woorden lang.

1.4. Opzet van deze bachelorproef

De rest van deze bachelorproef is als volgt opgebouwd:

In Hoofdstuk 2 wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken binnen het onderzoeksdomein, op basis van een literatuurstudie.

In Hoofdstuk 3 wordt de methodologie toegelicht en worden de gebruikte onderzoekstechnieken besproken om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvragen.

- Welke aanpakken zijn er voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging?
 - Aansluitende vraag: "Hoe worden teksten handmatig vereenvoudigd voor scholieren met dyslexie?"
- Welke specifieke noden hebben scholieren met dyslexie van de derde graad middelbaar onderwijs bij het begrijpen van complexere teksten?
- Wat zijn de specifieke kenmerken van wetenschappelijke artikelen?
- Met welke valkuilen bij taalverwerking met AI moeten ontwikkelaars rekening houden?
- Welke toepassingen, tools en modellen zijn er beschikbaar om Nederlandstalige geautomatiseerde tekstvereenvoudiging met AI mogelijk te maken?
- Welke functies ontbreken AI-toepassingen om geautomatiseerde én adaptieve tekstvereenvoudiging mogelijk te maken voor scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs?
 - Aansluitende vraag: "Welke manuele methoden voor tekstvereenvoudiging komen niet in deze tools voor?"

In Hoofdstuk ?? wordt de requirementsanalyses gegeven om een antwoord op de volgende onderzoeksvraag te geven: Welke functies ontbreken AI-toepassingen om geautomatiseerde én adaptieve tekstvereenvoudiging mogelijk te maken voor scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs? Aansluitende vraag: "Welke manuele methoden voor tekstvereenvoudiging komen niet in deze tools voor?"

In Hoofdstuk ?? wordt een stappenplan voor de ontwikkeling van een prototype voor tekstvereenvoudiging gegeven.

In Hoofdstuk ?? wordt de shortlist van tools en het ontwikkelde prototype vergeleken op basis van bestaande leesgraadmetriekeken.

In Hoofdstuk 7, tenslotte, wordt de conclusie gegeven en een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvragen. Daarbij wordt ook een aanzet gegeven voor toekomstig onderzoek binnen dit domein.

2

Stand van zaken

2.1. Onderzoeken rond dyslexie

Lezen is een essentieel onderdeel van ons dagelijks leven en speelt een belangrijke rol in onze communicatie en begrip. Dyslexie kan het functioneren in het dagelijks leven belemmeren. Het begrijpen van de noden en hindernissen voor een scholier met dyslexie is van belang om deze doelgroep te ondersteunen en hun kwaliteit van lezen te verbeteren. Deze sectie zal ingaan op de unieke noden en bespreken hoe mensen met dyslexie kunnen worden geholpen bij het lezen. De volgende onderzoeksvraag wordt in deze sectie beantwoordt: "Welke specifieke noden hebben scholieren met dyslexie van de derde graad middelbaar onderwijs bij het begrijpen van complexere teksten?"

2.1.1. Centraal zicht op dyslexie

Lezen is onnatuurlijk en volgens de geschiedenis van de mens een recent begrip. Pas 5000 jaar geleden werd de geschreven taal bedacht. Mensen worden niet met leesvaardigheid geboren, maar leren dit zelf aan en daarvoor moet het brein heringericht worden (Bonte, 2020; van der Meer, 2022). Dyslexie betekent letterlijk 'beperkt lezen'. Het voorlezen kan radend, langzaam en letter-voor-letter verlopen. Goede woordenschat ontwikkeling of vaak voorlezen is een beschermende factor tegen dyslexie Bonte (2020) en Vellutino e.a. (2004). Onderzoeken halen drie verschillende types van dyslexie aan, namelijk fonologische dyslexie, *surface dyslexia* en *deep dyslexia*. Dezelfde onderzoeken wijzen erop dat een overlap van kenmerken over de drie types heen mogelijk is (Rello, Kanvinde e.a., 2012; Vellutino e.a., 2004).

2.1.2. Centraal zicht op de doelgroep

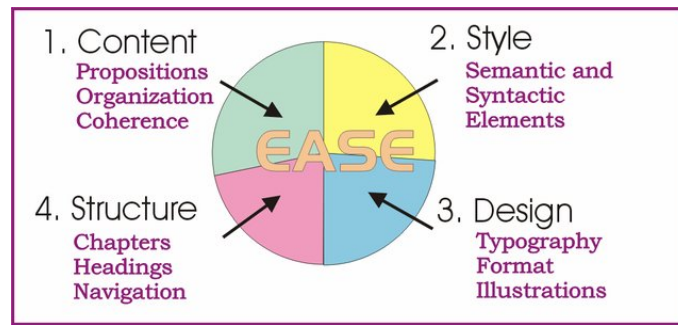
Onderzoek naar dyslexie richt zich vaak op kinderen in het kleuter- en lager onderwijs om de diagnose op jonge leeftijd vast te stellen en de meest geschikte ondersteuning te bieden. Een zwakke ondersteuning kan een sneeuwbal effect veroorzaken, waarbij de uitdagingen van dyslexie worden meegedragen naar volgende levensfasen. Volgens onderzoek van Lissens e.a. (2020) wordt de leeftijdsgroep van jongvolwassenen en ouderen vaak over het hoofd gezien. Mensen met dyslexie ervaren moeilijkheden bij het lezen en schrijven en worden sociaal niet altijd begrepen. De onderzoeksresultaten bij een experiment van Van Vreckem en Desoete (2015) met zeventien kinderen wijst uit dat er een geïndividualiseerde analyse op maat nodig is bij begripend lezen. Onvoldoende beheerste leerstof en leesstrategieën per kind moet achterhaald worden om zo specifieke begeleiding te kunnen bieden.

2.1.3. Mogelijke drempels voor mensen met fonologische dyslexie.

Mensen met fonologische dyslexie kunnen verschillende drempels ervaren, waaronder trage woordbenoeming, hardnekkig letter-voor-letter lezen, problemen met woordherkenning en -herinnering, letter- en klankvorming, homofonische of pseudo-homofonische woordenschat en begripsproblemen (Bonte, 2020; Rivero-Contreras e.a., 2021; M. Zhang e.a., 2021). Het oefenen van pseudowoorden en het herkennen van woorden kan volgens Filipiak (2020) helpen, evenals het gebruik van educatieve apps en software, e-books en luisterboeken, woordspelletjes en puzzels en tekst-naar-spraak technologie. Visuele ondersteuning met film en afbeeldingen kan het leesbegrip verbeteren en het gebruik van een grote woordenschat en redeneervermogen kan nuttig zijn. Schriftelijke expressie kan echter problematisch zijn.

2.1.4. Bewezen effecten van tekstvereenvoudiging -en aanpassing bij scholieren met dyslexie

Dyslexie kan zich op verschillende manieren uiten bij elke leeftijdsgroep. Een ondersteunende toepassing moet met een individuele analyse van de specifieke behoeften en uitdagingen van elke leerling in gedachten worden ontworpen (Gooding, 2022). Instructies moeten op een begrijpelijke en geïndividualiseerde manier worden gepresenteerd om de leerlingen te helpen bij het begrijpen en toepassen van de informatie. Het is belangrijk om te erkennen dat dyslexie zich bij verschillende kinderen op verschillende manieren kan uiten. Een bijkomende stoornis heeft bijvoorbeeld geen impact op de spellingprestaties van een kind. Het is daarom belangrijk om een toepassing te ontwerpen met de diversiteit van dyslexie in het achterhoofd.

Figuur (2.1)

Afbeelding van DuBay (2004)

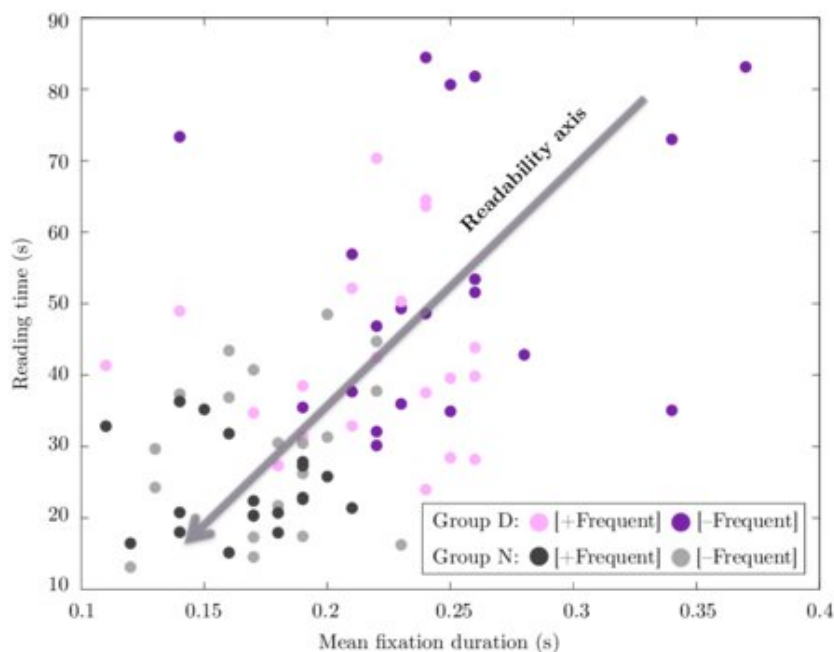
Lexicale wijzigingen

Het onderzoek van Rivero-Contreras e.a. (2021) wijst uit dat teksten aanpassen, zoals lexicaal vereenvoudigen en samenvatten, een significant effect heeft op de lees-snelheid en woordherkenning van een kind met visuele dysfunctie. Het experi-ment van Rello, Baeza-Yates, Dempere-Marco e.a. (2013) wijst uit dat frequente woordenschat een significant verminderend effect heeft op de ontcijfertijd bij men-sen met dyslexie significant vermindert wanneer de tekst een frequent woordge-bruik toepast. De ontcijfertijd bij deelnemers met dyslexie waren significant lager bij het gebruik van frequente woordenschat dan bij minder frequente woorden-schat.

Bevraagden met dyslexie kunnen minder leesfouten maken bij een tekst met een verminderde lexicale complexiteit volgens Gala en Ziegler (2016). De leessnelheid bij de kinderen lag hoger zonder een invloed op het begrip van de tekst. Het experi-ment benadrukt dat de bevroagden moeite hadden bij het lezen van woorden met meer dan zeven karakters. Daarnaast zorgden onregelmatige en infrequente let-tergreepcombinaties voor moeilijkheden bij de bevroagde kinderen met dyslexie.

Grammaticische en syntactische wijzigingen

Onderzoek rond de effecten op syntactische vereenvoudiging bij kinderen en scho-lieren met dyslexie zijn in schaarse hoeveelheid. Het aanpassen causale structu-ren bij kinderen en jongeren met een lage leesgraad had een significant effect op het leestempo en de foutenmarge van de bevroagden uit het experiment van Lin-derholm e.a. (2000). Bij de revisies werden coherentieonderbrekingen werden her-steld door extra uitleg te voorzien, alsook door tekstgebeurtenissen in een tempo-rele of tijdsafhankelijke volgorde te plaatsen. Zowel vaardige als minder vaardige lezers hadden baat bij de revisies. Verbale parafrasering heeft geen significant ef-fect op lezers met dyslexie volgens Rello, Baeza-Yates en Saggion (2013). De be-vraagden waren 13 tot en met 37 jaar oud met een gemiddelde leeftijd van 21 jaar. Het tekstformaat bleef ongewijzigd, maar lettertypes werden wel aangepast.

Figuur (2.2)

Afbeelding van Rello, Baeza-Yates, Dempere-Marco e.a. (2013). Volgens de richting van de pijl wordt de ideale situatie benaderd, gekenmerkt door doelwaarden. Deze waarden worden bereikt door mensen zonder dyslexie onder optimale omstandigheden. Het gebruik van vaak voorkomende woorden vermindert de decodeertijd en verbetert de leesbaarheid voor mensen met dyslexie.

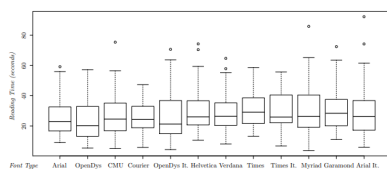
Wijzigingen op formaat en structuur

Geassisteerd samenvatten bevoordeelt de leesbaarheid van een scholier met dyslexie volgens het experiment van Nandhini en Balasundaram (2013). De geassisteerde samenvatting is gebaseerd op onaangepaste zinnen afkomstig uit de oorspronkelijke tekst. Het ontwerp bij dit experiment haalt de belangrijkste zinnen onaangepast uit de oorspronkelijke tekst, herorganiseert deze volgens de structuur van de oorspronkelijke tekst en presenteert deze aan de lezer. Al werd de logische structuur van de gepresenteerde zinnen in vraag gesteld, de leesbaarheid van de bevroegden was significant beter dan bij de oorspronkelijke tekst zonder een nadelig effect op de verstaanbaarheid van de bevroegden.

Tekstweergave voor scholieren met dyslexie

Uit experimenten op oogfixaties bleek dat scholieren met dyslexie gevoeliger zijn voor veranderingen in visuele parameters zoals lettertype, karakterafstand, tekst- en achtergrondkleur en grijswaarden. Rello en Baeza-Yates (2015) beveelt een lichtgrijze achtergrond aan en een zwart lettertype op een gele achtergrond als beste kleurencombinatie. Zachtgele, -groene of lichtblauwe achtergrondkleuren verbeteren de leeservaring van scholieren met dyslexie in lager en middelbaar onderwijs (Bezem & Lugthart, 2016; Rello & Bigham, 2017). Het is belangrijk dat de eindgebruiker zelf een kleurschema kan kiezen. Minimalistische ontwerpen met pictogrammen en statische inhoud kunnen mensen met dyslexie helpen zich te concentre-

ren op belangrijke informatie volgens Anthony (2020). Afbeeldingen en schema's hebben ook een positief effect op de leesbaarheid van tekst (Rello, Saggion e.a., 2012). Er zijn geen duidelijke aanbevelingen voor grijswaarden en de keuze kan afhankelijk zijn van individuele voorkeuren. Bij het leren schrijven worden letters vaak in spiegelbeeld geschreven, wat nadelig kan zijn voor de leestijd van scholieren met dyslexie (Bonte, 2020; Romanovska & Bonte, 2021). Het lettertype en de grootte kunnen de leessnelheid en decodeertijd van scholieren met dyslexie beïnvloeden. Onderzoek toont aan dat een lettergrootte groter dan 14pt en een sans-serif, *mono-spaced* of *roman* lettertype de leessnelheid vergroten. Het gebruik van lettertypes zoals OpenDys heeft geen effect op lezers met of zonder dyslexie, terwijl cursieve lettertypes worden afgeraden (Rello & Baeza-Yates, 2013; Rello & Baeza-Yates, 2015).

Figuur (2.3)

Afbeelding uit Rello en Baeza-Yates (2013). Verticaal wordt de gemiddelde mening van de bevroagden weergegeven. Horizontaal worden de lettertypes gerangschikt op gemiddelde leestijd van alle bevroagden. Dit onderzoek wijst uit dat Arial, CMU, Helvetica en Times de populaire keuzes zijn. Arial en CMU behoren hierbij tot de drie best scorende lettertypes rond gemiddeld leestempo.

2.1.5. Conclusie

Op basis van de literatuurstudie kan besloten worden dat het aanpassen van teksten een significant effect heeft op de leessnelheid en woordherkenning van jongeren met dyslexie. Het vereenvoudigen van de lexicon en het toepassen van frequente woorden zorgt voor een verminderde decodeertijd en verbetert de leesbaarheid van teksten. Bevroagden met dyslexie hebben minder moeite met het lezen van teksten met verminderde lexicale complexiteit en geassisteerd samenvatten van teksten verbetert de leesbaarheid. Ook het aanpassen van de tekstweergave, zoals het gebruik van zachtgele, -groene of lichtblauwe achtergrondkleuren, kan de leeservaring van scholieren met dyslexie verbeteren. Het onderzoek rond de effecten op syntactische vereenvoudiging bij kinderen en jongeren met dyslexie is echter beperkt.

2.2. Wetenschappelijke artikelen

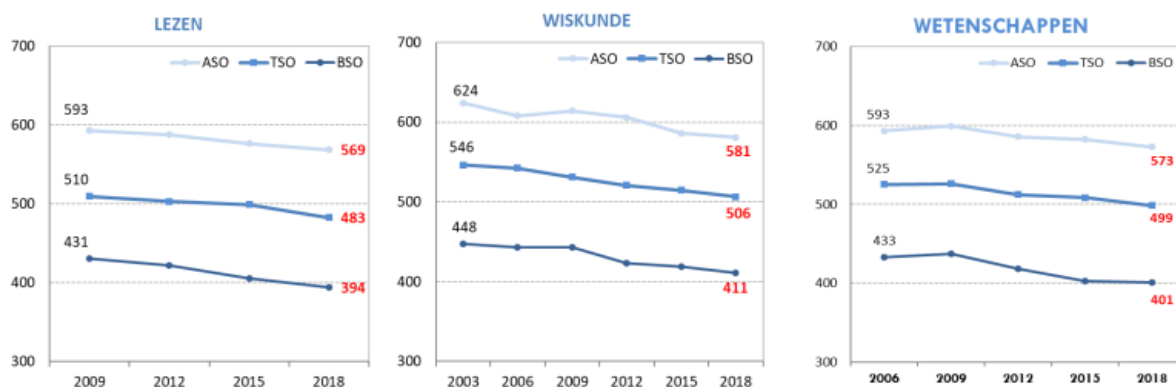
Wetenschappelijke artikelen volgen een uniform IMRAD-formaat en worden gebruikt als leermiddel voor jongeren in het middelbaar en hoger onderwijs. Het lezen van deze artikelen brengt uitdagingen met zich mee vanwege de verschillen in syntax en woordenschat. Docenten kunnen dit aanpakken in de derde graad van het middelbaar onderwijs door te benadrukken wat de specifieke kenmerken

van wetenschappelijke artikelen zijn. In deze sectie wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord: "Wat zijn de specifieke kenmerken van wetenschappelijke artikelen?"

2.2.1. Wetenschappelijke geletterdheid in Vlaanderen

De *Programme for International Student Assessment* of PISA-test¹ van OESO is een driejaarlijkse test bij vijftienjarigen. Deze test bestudeert de wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid² van 15-jarigen in geïndustrialiseerde landen, wat op ongeveer 79 landen komt. 4822 Vlaamse scholieren van vijftien jaar namen deel aan deze test. Dit onderzoek baseert op de cijfers van 2018, aangezien de testen van 2022 pas eind 2023 worden gepresenteerd. Deze testen houden echter geen rekening met leer- en leesstoornissen, waaronder dyslexie en dyscalculie. Het is echter nodig om deze cijfers mee te geven, om een idee te geven waar de doelgroep staat voor de start van de derde graad middelbaar onderwijs.

De PISA-test³ is een driejaarlijkse test bij vijftienjarigen in ongeveer 79 geïndustrialiseerde landen die de wiskundige en wetenschappelijke geletterdheid meet. 4822 Vlaamse scholieren van vijftien jaar namen deel aan deze test, gebaseerd op de cijfers van 2018. Leer- en leesstoornissen worden niet meegenomen in deze testen, maar bieden een perspectief op de leesvaardigheid en wetenschappelijke geletterdheid van scholieren van vijftien jaar.

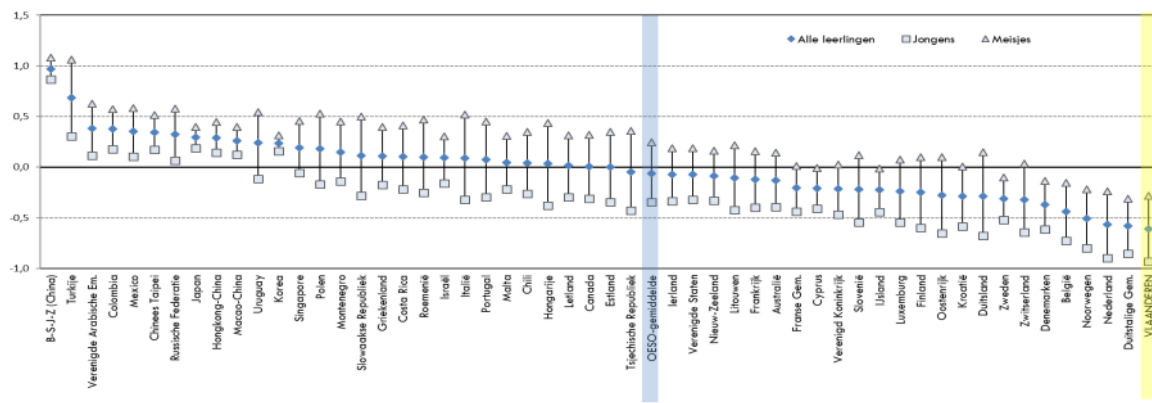
Figuur (2.4)

Figuur van De Meyer e.a. (2019). Op alle PISA-domeinen scoren de Vlaamse vijftienjarigen in ASO, BSO en TSO significant slechter dan de eerste metingen. De Meyer e.a. (2019) noemen dit een achteruitgang in alle onderwijsvormen.

¹<https://www.pisa.ugent.be/resultaten/pisa-2022>

²"Het beheersen van vaardigheden om als kritische burger om te gaan met wetenschappelijke onderwerpen en ideeën." volgens De Meyer e.a. (2019)

³<https://www.pisa.ugent.be/resultaten/pisa-2022>

Figuur (2.5)

Figuur van De Meyer e.a. (2019). Het leesplezier van Vlaamse 15-jarigen. Zij uitten zich uiterst negatief op stellingen over leesplezier. Volgens de enquête vond de helft van de scholieren begrijpend lezen enkel tijdsverlies en slechts 17% gaf aan dat lezen één van hun favoriete hobby's is. Er is wel een significant verschil tussen de mening van jongens en meisjes, waar jongens negatiever antwoorden op lezen.

Land	Gem.	SE
B-S-J-Z (China)	590	2,7
Singapore	551	1,5
Macao (China)	544	1,5
Estland	530	1,9
Japan	529	2,6
Finland	522	2,5
Korea	519	2,8
Canada	518	2,2
Hongkong (China)	517	2,5
Chinees Taipei	516	2,9
Polen	511	2,6
VLAANDEREN	510	3,3
Nieuw-Zeeland	508	2,1
Slovenië	507	1,3
Verenigd Koninkrijk	505	2,6
Nederland	503	2,8
Duitsland	503	2,9
Australië	503	1,8
Verenigde Staten	502	3,3
Zweden	499	3,1
België	499	2,2
Tsjechische Republiek	497	2,5
Ierland	496	2,2
Zwitserland	495	3,0
Frankrijk	493	2,2
Denemarken	493	1,9
Portugal	492	2,8
Noorwegen	490	2,3
Oostenrijk	490	2,8
OESO-gemiddelde	489	0,4
Litland	487	1,8
Frans Gemeenschap	485	2,8
Duitstalige Gem.	483	7,4

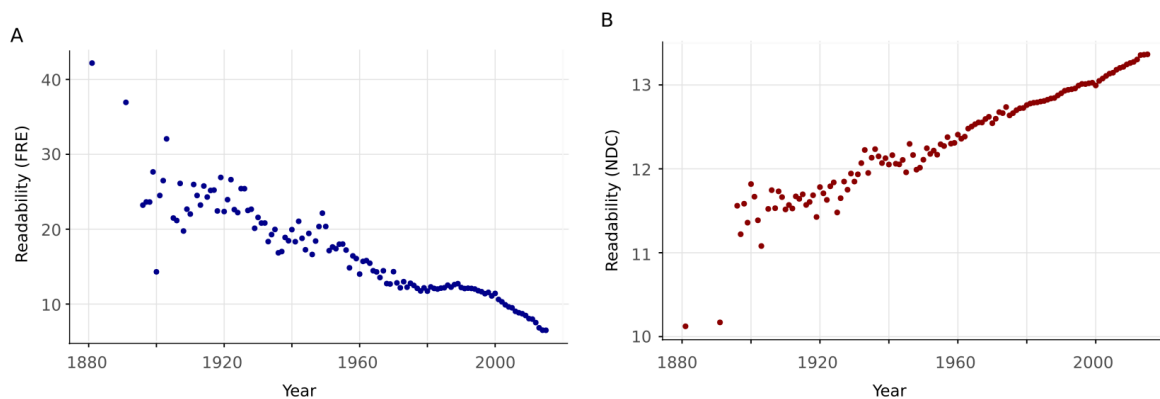
Figuur (2.6)

Figuur van De Meyer e.a. (2019). De wetenschappelijke geletterdheid bij vijftienjarigen op internationaal niveau. Vlaanderen scoort significant slechter dan acht deelnemende landen.

2.2.2. Trends rond wetenschappelijke artikelen

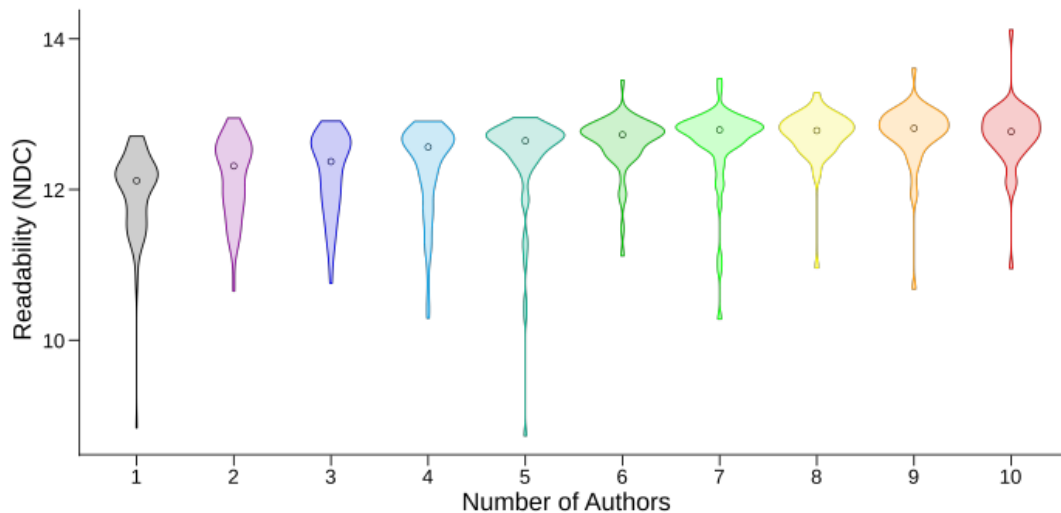
De leesgraad van wetenschappelijke teksten volgt al sinds de tweede helft van de twintigste eeuw een stijgende trend (Hayes, 1992). Meerdere onderzoeken in de voorbije tien jaar besluiten dat de complexe woordenschat en zinsbouw deze wetenschappelijke artikelen ontoegankelijk maakt voor doelgroepen naast onderzo-

kers (Ball, 2017; Jones e.a., 2019; Plavén-Sigraay e.a., 2017). Plavén-Sigraay e.a. (2017) onderzoekt de verschillende trends waarom wetenschappelijke artikelen alsmaar moeilijker te lezen worden. De relatie tussen de leesbaarheid van een abstract werd vergeleken met het jaar waarin het wetenschappelijk artikel werd gepubliceerd. De *Flesch-Reading-Ease* of FRE score werd gebruikt om de leesgraad van een wetenschappelijk artikel te beoordelen. Om te bevestigen dat de relatie tussen de complexiteit van een abstract overeenstemt met die van de volledige tekstinhoud, werden er vergelijkingen gemaakt met zes verschillende wetenschappelijke journalen. De overeenkomst tussen de leesgraad van het abstract en de overige tekstinhoud in een wetenschappelijk artikel werd eerder bevestigd door Dronberger en Kowitz (1975). Dat onderzoek benadrukte dat een abstract complexer werd geschreven, vergeleken met de rest van een wetenschappelijk artikel.

Figuur (2.7)

Afbeelding uit Plavén-Sigraay e.a. (2017). Links wordt de evolutie per FRE-score getoond. Hoe hoger de score, hoe hoger de gemiddelde complexiteit van een tekst. Rechts wordt de evolutie volgens de NDC-score getoond. Hoe hoger de score, hoe lager de gemiddelde complexiteit van een tekst. Het onderzoek schat dat nu een kwart van alle wetenschappelijke artikelen gebruik maken van Engels op het niveau van een masterstudent, ofwel een FRE onder nul.

Figuur (2.8)

Afbeelding uit Plavén-Sigraay e.a. (2017). Horizontaal worden het aantal auteurs per wetenschappelijk artikel aangeduidt. Verticaal wordt de gemiddelde NDC-score weergegeven. HOe hoger de NDC-score, hoe hoger de vereiste leesgraad om de tekst te kunnen lezen.

De hoge leesgraad van wetenschappelijke artikelen beperkt volgens Plavén-Sigraay e.a. (2017) twee aspecten: de toegankelijkheid en de herproduceerbaarheid.

Toegankelijkheid

Bronnen worden minder toegankelijk tot het algemene publiek. Wetenschappelijke artikels worden enkel toegankelijk tot mensen die wetenschappelijk geletterd zijn of een leesgraad daarboven hebben. F en Ennals (2010) zegt dat wetenschap ons de nauwkeurige kennis moet geven, omdat mensen zich zorgen maken dat moderne samenlevingen minder streng worden met feitelijke waarheden en deze vervangen door *post-facts* die waar lijken te klinken. Wetenschappelijke inhoud moet volgens hem zo toegankelijk mogelijk worden gemaakt, zodat een zo breed mogelijk publiek de kern begrijpt.

Reproduceerbaarheid

Onbegrijpelijke en ontoegankelijke zinsstructuren hinderen ook vakexperten. Het herschrijven van abstracten vergroot de begrijpbaarheid bij academici volgens Hartley (1999) en Snow (2010). De wetenschap bouwt voort op betrouwbare ontdekkingen en het reproduceren van experimenten is een belangrijke manier voor wetenschappers om vertrouwen te krijgen in hun besluiten. De inhoud van het wetenschappelijke artikel moet gecontroleerd kunnen worden. Voor de reproduceerbaarheid van onderzoeken is het volgens McNutt (2014) belangrijk dat de methodologie en resultaten begrijpelijk zijn. Een lage leesgraad en duidelijke zinsbouw beperkt het aantal misopvattingen en verwarringen bij onderzoekers. Experimenten uit Hubbard en Dunbar (2017) wijzen erop dat de bevraagde onderzoekers zo-

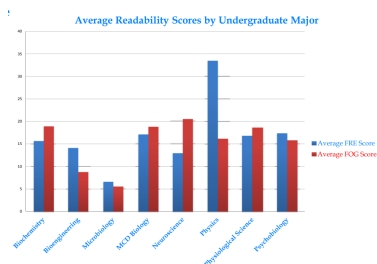
wel de methodologie als de resultaten de twee componenten vonden die een hoge leesgraad vergden.

2.2.3. Woordenschat en vakjargon

Complexe processen, methoden en ideeën worden in wetenschappelijke artikelen verwoord met gebruik van grammatische embeddings, doordachte en abstracte woordenschat en naamwoordstijlen. De kenmerken van academische taal variëren afhankelijk van de discipline, het onderwerp en de vorm, maar er zijn gemeenschappelijke kenmerken die wetenschappelijke taal onderscheiden van taal van een lagere leesgraad. (F & Ennals, 2010; Snow, 2010)

Wetenschappelijke artikelen dienen volgens Plavén-Sigraay e.a. (2017) in eerste instantie als uitwisseling van kennis tussen vakexperten. Daarnaast moet er rekening worden gehouden met de lengte wat een nadelig effect heeft op de beschikbare uitleg voor deze terminologie.

Snow (2010) beklemtoont dat deze zaken in het onderwijs moeten betrokken worden. STEM-vakken of vakken waar deze wetenschappelijke artikelen aan bod komen, moeten stil staan bij voldoende uitleg over de toegepaste grammatica en woordenschat voorzien tijdens de lessen.

Figuur (2.9)

Afbeelding van Murdos e.a. (2014) Volgens deze grafiek scoren de wetenschappelijke artikels rond fysica gemiddeld het best op de FRE-score. Al scoren de wetenschappelijke artikels rond microbiologie gemiddeld het zwakst op de FRE-score, ze scoren gemiddeld beter op de FOG-score.

2.2.4. Aanpak voor het lezen van wetenschappelijke artikelen

Als reactie op een satirisch artikel van Ruben (2016), bracht Pain (2016) het onderwerp bij wetenschappers aan het licht om zo verschillende tactieken te verzamelen om wetenschappelijke artikelen te begrijpen. Sommige wetenschappers zoeken direct onbekende woorden op of raadplegen extra informatiebronnen, terwijl andere wetenschappers hoofdstukken overslaan. Het is belangrijk om een balans te vinden tussen het begrijpen van de inhoud en het efficiënt gebruiken van de tijd. Sommige wetenschappers geven toe dat ze het soms opgeven als het te moeilijk wordt of als de literatuur net niet relevant is voor hun onderzoek. Pain2016 bouwt verder op deze adviezen en bouwt een stappenplan op hoe (startende) lezers wetenschappelijke artikelen kunnen aanpakken.

1. Lees de samenvatting en conclusie om een idee te krijgen van het doel en de uitkomst van het onderzoek.
2. De figuren en tabellen in het artikel zijn cruciaal omdat deze een snelle en duidelijke weergave geven van de belangrijkste bevindingen.
3. Focus op de nodige informatie en ga vervolgens terug om de technische details te begrijpen.
4. Let op de beperkingen en interpretatie van de resultaten. Controleer of de onderzoeksvraag en -methode adequaat zijn.
5. Controleer of de referenties relevant zijn en zoek naar andere artikelen over hetzelfde onderwerp.
6. Overweeg welke stukken prikkelend, nieuw en relevant zijn voor eigen onderzoeksvragen en hypothesen.
7. Maak aantekeningen en schrijf tijdens het lezen, zodat de lezer actief betrokken is bij het lezen van het artikel.

Wetenschappelijke artikelen vereisen een selectieve leesstijl volgens de bevraagde onderzoekers in Hubbard en Dunbar (2017). Bepaalde delen van een artikel worden geprioriteerd, zoals de abstract. De abstract en de discussie bepaalt of het artikel de moeite waard is voor de onderzoeker om te lezen. Sommige bevraagden adviseren om de methodologie te negeren en direct over te gaan naar de discussie of resultaten, terwijl andere onderzoekers aanbevelen om eerst de hypothesen van een artikel te achterhalen. Een artikel wordt nadrukkelijk meermaals gelezen, waarbij de lezer steeds in meer detail leest. Kritisch lezen is belangrijk, waarbij de conclusies worden beoordeeld en de data voor zichzelf spreekt. Er is geen standaardaanpak volgens Hubbard en Dunbar (2017), maar de bevraagde onderzoekers bevelen tactieken aan zoals selectief, kritisch en met een specifiek doel voor ogen lezen.

2.2.5. Conclusie

Het lezen van wetenschappelijke artikelen kan overweldigend zijn, vooral bij onbekende vakgebieden, lange artikelen en technisch vakjargon. Nieuwe versies van een wetenschappelijk artikel moeten meer doelgroepen toelaten om over voldoende achtergrondinformatie te beschikken. De gebruikte syntax, woordenschat en compact formaat sluiten aan bij de mogelijke struikelblokken voor een scholier met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs.

2.3. Tekstvereenvoudiging

Vereenvoudigde teksten worden geschreven om leerlingen te ondersteunen bij het begrijpen van specifieke taalkenmerken, het beperken van de hoeveelheid nieuwe

woordenschat en het beheersen van de complexiteit van de tekst. Deskundigen zijn van mening dat vereenvoudigde teksten nuttig zijn voor startende en gevorderde lezers (Louwerse e.a., 2007). Samenvattingen van teksten bieden een oplossing om een snel zicht te krijgen over (lange) documenten, of om de kerninhoud van een tekst die al gelezen is opnieuw te prikkelen (McCombes, 2022). Vereenvoudigen kan handmatig door de docent gebeuren, maar recente technologische ontwikkelingen laten de automatisatie van dit proces toe met een gelijkwaardig eindresultaat. Deze sectie beantwoordt de volgende onderzoeksvraag: "Welke aanpakken zijn er voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging?". Aansluitend hierop wordt de volgende subvraag beantwoordt: "Hoe worden teksten handmatig vereenvoudigd voor scholieren met dyslexie?"

2.3.1. Manuele tekstvereenvoudiging

Wetenschappelijke artikelen moeten informatie begrijpelijk weergeven voor een breed publiek, waaronder de scholieren die deze artikelen voorgeschoteld krijgen. Teksten vereenvoudigen heeft volgens Crossley e.a. (2012) drie algemene doelen, namelijk het illustreren van een specifiek taalkenmerk, ongekende woordenschat voor een doelgroep aan te passen en de hoeveelheid gegeven informatie onder controle te houden. Crossley e.a. (2012) wijst op twee soorten van handmatige tekstvereenvoudiging. Intuïtieve tekstvereenvoudiging is een methode waar de auteur die de transformatie uitvoert, wordt beïnvloed door persoonlijke vermoedens over wat een tekst beter leesbaar maakt. Structurele vereenvoudiging daarentegen vervangt vermoedens door het gebruik van woordenlijsten en leesbaarheidsformules zoals Flesch Reading Ease (FRE), Gunning Fog (FOG), SMOG-Cro (SMOG) en de Coleman-Liau Index (CLI).

Lengte en formaat

Een samenvatting verkort de lengte van een tekst. Kernzinnen en trefwoorden worden eerst handmatig in een tekst gemarkeerd en vervolgens op een nieuw blad geschreven. De kernzinnen worden achterhaald door enerzijds woord- en zoektermfrequentie en anderzijds door het stellen van algemene vragen over het artikel. Trefwoorden achterhalen gebeurt gelijkaardig en deze zijn regelmatig af te leiden uit de inhoudstafel en titels. Voor deze twee methoden moet de persoon die een samenvatting maakt al vooraf de tekst meermaals gelezen hebben. Een alternatief op markeren is het parafraseren van de tekst. De geparafraseerde tekst is semantisch identiek, maar het neemt een andere syntax, structuur en woordenschat aan (Rijkhoff, 2022).

Volgens Hahn en Mani (2000) kan een samenvatting informatief, indicatief of kritisch zijn. Informatieve samenvattingen vervangen de oorspronkelijke tekst. Hoofden bijzaken zijn betrokken in de samengevatte tekst. Indicatieve samenvattingen behouden enkel een tekst met links die een lezer doorverwijzen naar andere bronnen. Kritische samenvattingen of *reviews* bestaan uit de kerninhoud van de oor-

spronkelijke tekst en een opiniestuk over die specifieke kerninhoud. Tekstvereenvoudiging omvat conceptuele of semantische vereenvoudiging door complexe concepten op te splitsen en duidelijke taal te gebruiken, pragmatische vereenvoudiging en het aanpassen van de alinea-indeling door middel van opsommingen. Het doel is om de tekst begrijpelijk te maken zonder betekenis of nauwkeurigheid te verliezen. Een opsomming of olijsting benadrukt belangrijke punten en maakt een duidelijke structuur van een mogelijks complexe tekst (Hale, 2022; Siddharthan, 2014). Pragmatische vereenvoudiging zet metaforen, *short language* of *slang* en idiomen om naar een letterlijke en duidelijke tekst (Javourey-Drevet e.a., 2022).

Verder haalt Hahn en Mani (2000) ook het onderscheid tussen een generieke en een gebruikersgerichte samenvatting. Een generieke samenvatting staat niet stil bij speciale noden of interesses van de eindgebruiker in tegenstelling tot een gebruikersgerichte samenvatting waarbij er wel met sleutelwoorden of thema's in een tekst wordt rekening gehouden. Hahn en Mani (2000) haalt aan dat technologieën zoals *full-text-search* en gepersonaliseerde informatiefiltering het belang van gebruikersgerichte samenvatting naar voor duwen. De opbouw van een gebruikersgerichte samenvatting omvat drie fasen volgens Hahn en Mani (2000). Allereerst wordt de brontekst geanalyseerd. Daarna worden de kernpunten in een tekst aangeduid. Deze kernpunten kunnen verschillen per auteur. Ten slotte worden de punten samengevoegd tot één uitvoertekst.

Volgens Hollenkamp (2020) en McCombes (2022) moet een samengevat wetenschappelijk artikel drie vragen kunnen beantwoorden:

- Waarom werd het onderzoek verricht? Welke achtergrondinformatie en context nam de onderzoeker in acht. Daarnaast moeten de geformuleerde hypothesen aan bod komen.
- Wat werd er geëxperimenteerd? Alle gebruikte methoden en resultaten moeten in een samenvatting terug te vinden zijn en enkel de noodzakelijke kwalitatieve waarden mogen aan bod komen.
- Welke conclusies trekken de onderzoeker(s) uit het onderzoek? De implicaties en beperkingen tijdens het onderzoek, alsook de aanradingen moeten in de samenvattingen aan bod komen.

Vervolgens kan tekst naar een ander formaat worden omgezet, zoals *post-itnotes*, *postcards* of emails, om het begrijpelijker te maken. Dit wordt vooral ingezet in het lager onderwijs. De schrijf- en vertelstijl moet consistent blijven in het nieuwe formaat. Ten slotte moeten verwijswaarden worden aangepast om de tekst toegankelijker te maken voor meertalige lezers. Bijvoorbeeld door eenvoudige verwijswaarden zoals 'zij' of namen te gebruiken (Rijkhoff, 2022).

Pedagogische en onderwijsgerelateerde kritieken

Het onderzoek van Crossley e.a. (2012) wijst het bevorderend effect van de unieke aanpakken per docent uit. Iedere docent heeft een eigen intuïtie of afweging waarop teksten kunnen worden vereenvoudigd. Er is geen uniform formaat waarin een tekst kan worden vereenvoudigd.

2.3.2. Natural Language Processing

Tekstvereenvoudiging is het proces waarin het technisch leesniveau en/of woordgebruik van een geschreven tekst wordt verminderd. Het resultaat van deze fase is een tekst die korter en aangenamer is, zonder het verlies van de kerninhoud. Binnen machinaal leren (ML) is tekstvereenvoudiging een zijtak van natuurlijke taalverwerking. (Siddharthan, 2006) Volgens (Siddharthan, 2014) bestaat een complete en geautomatiseerde tekstvereenvoudiging uit vier verschillende vereenvoudigingen. *Natural Language Processing* (NLP) of natuurlijke taalverwerking is een brede term die zich richt op het verwerken en analyseren van menselijke taal door computers (Eisenstein, 2019). NLP omvat verschillende technieken, zoals tekstanalyse, taalherkenning en -generatie, spraakherkenning en -synthese, en semantische analyse. Computers zijn in staat om op een menselijke manier te communiceren en begrijpen wat er wordt gezegd. De volgende begrippen worden aangehaald in Eisenstein (2019) en Sohom (2019) en zijn fundamenteel voor de concepten die volgen.

Tokenisation

Tokenisatie splitst de stam of basisvorm van woorden in een tekst. Gebruikelijk zetten ontwikkelaars deze stap in om een woordenschat voor een taalmodel op te bouwen. Bij tokenisatie wordt er geen rekening gehouden met de betekenis achter ieder woord. Tokeniseren kan volgens Menzli (2023) op vier manieren:

- Word-level tokenisation of WTL splitst de tekst op per woord.
- Character-level tokenisation of CLT splitst de tekst per karakter. 'Slimmer' wordt s-l-i-m-m-e-r. Deze vorm achterhaalt de semantiek van een tekst beter en laat de het. Nadelig hebben de karakters op zich weinig betekenis, alsook maakt deze vorm de inputlengte groter. (Ribeiro e.a., 2018)
- Subword-level tokenisation splitst de tekst op in stukken op basis van de woordfrequentie. Veelvoorkomende woorden worden hele woorden getokeniseerd, terwijl zeldzamere woorden opgesplitst worden in kleinere stukken die kunnen worden gebruikt. De rest van de woorden in de relevante dataset te creëren. Dit biedt een voordeel ten opzichte van word-level tokenisation omdat het een balans biedt tussen WLT en CLT (Iredale, 2022).
- Sentence tokenization splitst de tekst op per zin. Fardeen- (2021) haalt aan dat

de tokenizer ineffectief is tegen afkortingen, maar dit is afhankelijk volgens de gebruikte dataset.

Lemmatiseren en parsen

Lemmatiseren in NLP bouwt verder op *stemming*, maar de betekenis van ieder woord wordt in acht genomen. Voor het lemmatiseren bestaan er Nederlandstalige modellen, waaronder JohnSnow⁴. Bij **omgekeerd lemmatiseren** wordt er een afgeleide achterhaald vanuit de stam. Bijvoorbeeld voor het werkwoord 'zijn' zou dit 'is', 'was' of 'ben' zijn. Voor zelfstandige naamwoorden, zoals 'hond', is dit dan enkelvoud of meervoud (Eisenstein, 2019).

Bij een **parsing**-fase wordt er een label aan ieder woord of zinsdeel toegekend. Voorbeelden van labels zijn zelfstandig naamwoord, bijwoord, werkwoord, bijzin of stopwoord. Het herkennen van zinsdelen wordt *chunking* genoemd. Parsing heeft een dubbelzinnigheidsprobleem, want een 'plant' staat niet gelijk aan de vervoeging van werkwoord 'planten' (Eisenstein, 2019).

Sequence labeling en part-of-speech tagging

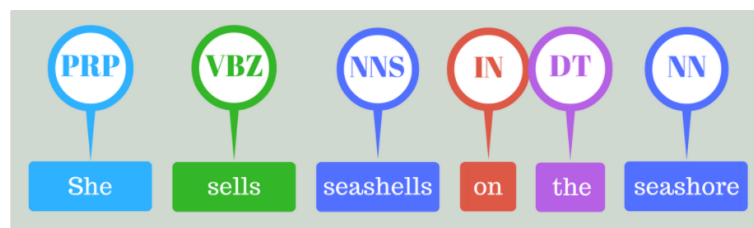
Een machine moet de betekenis achter ieder token kunnen vatten. Hier komt *sequence labeling* aan de pas volgens Eisenstein (2019). Elk woord in een tekst wordt gekoppeld aan een *Part-of-Speech* (PoS) of *Named-Entity-Recognition* (NER) label. Deze NLP-fase achterhaalt de structuur van een tekst. PoS-tagging richt zich op grammaticale categorieën van woorden, terwijl NER-labeling instaat voor het herkennen van specifieke entiteiten in een tekst. Bij PoS-tagging worden de woorden in een zin geanalyseerd. Elk woord wordt gekoppeld aan een grammaticale categorie, zoals een zelfstandig naamwoord, werkwoord, bijvoeglijk naamwoord of bijwoord. *PoS-tagging* helpt bij het achterhalen van de syntactische structuur van een zin. Deze taak komt van pas bij parsing en machinevertaling. *PoS-tagging* wordt aanschouwelijk gemaakt op 2.10. Namen van personen, organisaties en locaties worden herkend en geclassificeerd met NER-labeling. Met NER-labeling wordt volgens Jurafsky e.a. (2014) specifieke informatie uit tekst gehaald, zoals het identificeren van de namen van personen, plaatsen of bedrijven die in nieuwsartikelen worden genoemd, of het extraheren van belangrijke data of getallen uit financiële rapporten. Dit wordt aanschouwelijk gemaakt 2.11. J. Li e.a. (2018) benoemt vier vormen voor NER-labeling:

- *Dictionary-based NER labeling* gebruikt vooraf gedefinieerde woordenboeken die de namen van de entiteiten bevatten.
- *Rule-based NER labeling* gebruikt vooraf gedefinieerde regels die gebaseerd zijn op syntactische of semantische patronen om de entiteiten te identificeren.

⁴https://nlp.johnsnowlabs.com/2020/05/03/lemma_nl.html

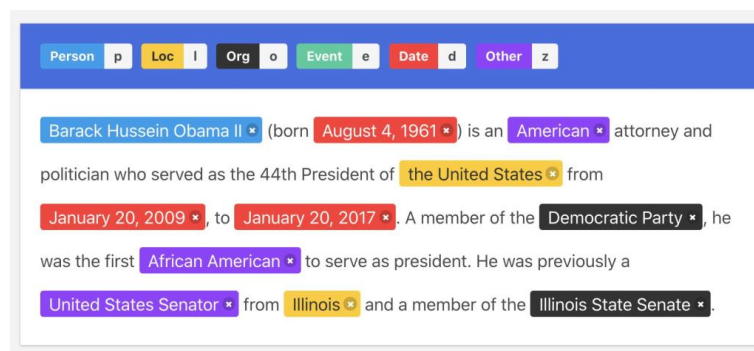
- *Machine learning-based NER labeling* gebruikt statistische modellen zoals Hidden Markov Model (HMM) of Conditional Random Field (CRF) om te leren van gelabelde trainingsgegevens hoe ze entiteiten kunnen herkennen. Het gebruikt kenmerken zoals het woord zelf, omliggende PoS-labels en het hoofdlettergebruik om te beslissen welk label aan elk woord moet worden toegekend.
- *Deep learning-based NER labeling* gebruikt neurale netwerken zoals recurrent neural network (RNN) of convolutional neural network (CNN) om te leren van ongelabelde of gedeeltelijk gelabelde trainingsgegevens hoe ze entiteiten kunnen herkennen. Het gebruikt woordvectoren en niet-lineaire representaties om complexe relaties tussen woorden te modelleren.

Poel e.a. (2008) onderzocht *PoS-tagging* met een neuraal netwerk voor Nederlandstalige teksten. Het model behaalde een nauwkeurigheid van 97,88% voor bekende woorden en 41,67% voor onbekende woorden. Het model gebruikte de Corpus Gesproken Nederlands (CGN) als trainingsdata.

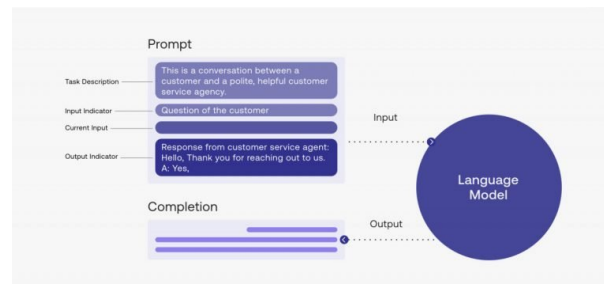
Figuur (2.10)

Voorbeeld van PoS-labeling op de Engelstalige zin "She sells seashells on the seashore". Afbeelding van Bilici (2021)

Figuur (2.11)

Voorbeeld van sequence labeling op de Engelstalige zin "She sells seashells on the seashore". Afbeelding van Bilici (2021)

Figuur (2.12)

Afbeelding uit McFarland (2023). Een illustratie over de werking en begeleiding van prompt engineering bij een taalmodel.

Prompt engineering

Large Language Models of LLM's zoals GPT-3, BERT en T5 genereren tekst en karakters op basis van de probabiliteit of waarschijnlijke uitkomst van een gegeven input. Deze modellen maken gebruik van een neurale netwerk om patronen in de input te herkennen en deze patronen te gebruiken om voorspellingen te doen over de uitvoer (Liu e.a., 2020). Iedereen kan volgens McFarland (2023) een input of prompt schrijven. Deze tools zoals chatbots zijn ontworpen om zo intuïtief mogelijk te zijn voor een algemeen doelpubliek. Prompt engineering is een steeds belangrijkere vaardigheid die nodig is om effectief te communiceren met LLM's, zoals ChatGPT (Harwell, 2023).

Deze prompts werken volgens Liu e.a. (2020) op dezelfde manier als bij mensen en kunnen worden gebruikt om werk te produceren dat is aangepast aan het doel. Text is momenteel het belangrijkste middel van communicatie tussen mens en AI. Een concrete en geoptimaliseerde prompt omvat een concrete scope, duidelijke vraagstelling, specifieke sleutelwoorden, de context en ten slotte gepersonaliseerde keuzes (McFarland, 2023). Bij een zoekopdracht moeten voldoende parameters in de prompt worden opgenomen, zoals het type. Zo niet zal het model te algemeen blijven en mogelijks afwijken van de intentie van de gebruiker. Effectieve AI prompt engineering leidt tot hoogwaardige trainingsgegevens die het AI-model in staat stellen om nauwkeurige voorspellingen en beslissingen te maken (Liu e.a., 2020).

Prompt patterns is samen met prompt engineering naar boven gekomen en is vergelijkbaar met software patterns. Deze patronen zijn herbruikbare oplossingen voor veelvoorkomende problemen in een bepaalde context, waaronder vooral de interactie bij het werken met LLM's. White e.a. (2023) haalt vijf verschillende prompt patterns aan.

- Intent-prompts waarbij een LLM een instructie krijgt met een specifiek verwacht antwoord.
- Restriction-prompts die het antwoord van een LLM inperkt. Deze pattern is

noodzakelijk om een LLM binnen de lijnen te houden.

- Contextualization-prompts verzekeren dat de output van een LLM relevant is. Een context wordt aan de LLM meegegeven.
- Expansion/reduction-prompts genereren een output dat beknopt is, maar met voldoende details.

Traditional en contextual word embeddings

NLP-systemen en machines moeten woorden, grammatica en nuancering kunnen begrijpen. Embeddings transformeren woorden tot een numerieke representatie, waarop een machine deze representaties kan aanleren om nadien tekst te verwerken. Traditionele word embeddings bouwen een woordenschat op met unieke woorden. De betekenis achter ieder woord wordt niet opgevolgd. Voorbeelden van traditionele word embeddings zijn Word2Vec en Glove.

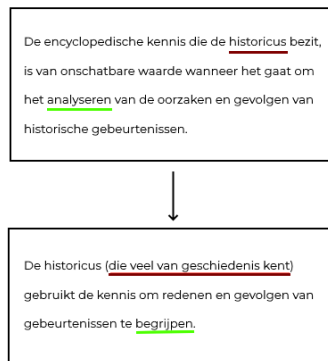
Contextual word embeddings lossen dit probleem op en houden rekening met de context waarin een woord wordt gebruikt. ELMo en BERT zijn voorbeelden van een model voor contextuele embedding. Deze vorm houdt de semantiek bij van een woord in een bepaalde context en is noodzakelijk wanneer een machine polysemantische woorden in een tekst moet begrijpen. Contextuele word embeddings worden verkregen uit transformer-gebaseerde modellen. Ze worden verkregen door een volledige zin door te geven aan een pre-trained model.

BERT is een meertalig LLM, getraind op 110 miljoen parameters uit 104 verschillende talen⁵, waaronder Nederlands. Dit taalmodel kent alternatieven die verderbouwen op het oorspronkelijke BERT-model. Voor de Nederlandse taal zijn er twee, namelijk RobBERT en BERTje. Volgens (..) is RobBERT de krachtigste van de twee modellen, waar BERTje compacter is. Vervolgens bepaalt de *Substitution Ranking* of SR-stap welke vervanging de beste is uit een set van kandidaten. SR gebeurt door gegenereerde substituties op basis van relevantie te rangschikken.

2.4. De verschillende soorten tekstvereenvoudiging

Tekstvereenvoudiging bestaat volgens Siddharthan (2014) uit vier soorten transformaties: lexicale, syntactische en semantische vereenvoudiging en samenvatten.

⁵<https://github.com/google-research/bert/blob/master/multilingual.mdlist-of-languages>

Figuur (2.13)

Voorbeeld van tekstvereenvoudiging. Oorspronkelijke tekst uit Historia 5 bron toe te voegen

2.4.1. Lexicale vereenvoudiging

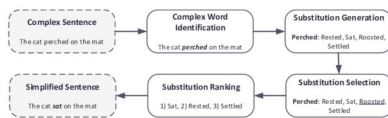
Bij *lexical simplification* (LS) of lexicale vereenvoudiging worden complexe woorden vervangen door eenvoudigere synoniemen. Bijvoorbeeld, het woord 'adhesief' wordt vervangen door 'klevend'. Kandula e.a. (2010) haalt twee manieren aan om lexicale vereenvoudiging mogelijk te maken, namelijk het vervangen door een synoniem en het aanmaken of genereren van extra uitleg. De zinsstructuur verandert niet en er is garantie dat de kerninhoud en benadrukking in een tekst identiek blijft. Het doel van lexicale vereenvoudiging is om de moeilijkheidsgraad van de woordenschat in een zin of tekst te verlagen.

Complex Word Identification

Complex word identification of CWI is een gesuperviseerde NLP-taak. In een pipeline voor lexicale tekstvereenvoudiging is CWI de eerste stap. Moeilijke woorden of *multi-word expressions* (MWE) in een tekst worden achterhaald (Gooding & Kochmar, 2019; Shardlow, 2013). Na CWI kan LS gebruikt worden om deze woorden te vervangen door eenvoudigere synoniemen of om verdere elaboratie te voorzien met behulp van voorbeelden of definities (Kandula e.a., 2010; Zeng e.a., 2005). CWI is volgens Shardlow (2013) een cruciale stap, want een lage *recall* van dit component zal een uitvoertekst geven waar moeilijke woorden niet worden vereenvoudigd. Het model zal moeilijke woorden laten staan.

Substitutiegeneratie en ranking

Substitutiegeneratie wordt gedaan door synoniemen te zoeken voor een doelwoord in lexicale databanken zoals WordNet, BERT, context2vec, nPIC of OOC.

Figuur (2.14)

Afbeelding van Althunayyan en Azmi (2021). Deze pipeline wordt in meerdere onderzoeken rond lexicale vereenvoudiging toegepast, zoals Bingel e.a. (2018), Bulté e.a. (2018) en Paetzold en Specia (2016)

2.4.2. Syntactische vereenvoudiging

Syntactische vereenvoudiging verlaagt de leesgraad en complexiteit van een zin door de grammatica en zinsstructuur van een tekst aan te passen. Twee afzonderlijke zinnen kunnen samengevoegd worden tot één eenvoudiger zin. Zo worden complexe of onduidelijke zinsconstructies verminderd, terwijl de inhoud en betekenis van de tekst behouden blijft. Dergelijke transformaties zijn het vereenvoudigen van de syntax of door de zinnen korter te maken. Zinnen worden toegankelijker, zonder de kerninhoud of relevante inhoud te verliezen.

Kandula e.a. (2010) ontwikkelde een toepassing om medische informatie bij beschikbare biomedische bronnen te vereenvoudigen. Dit model verlaagt de leesgraad door syntactische vereenvoudiging op zinniveau toe te passen. Zinnen met meer dan tien woorden worden in het onderzoek als complex beschouwd en worden vereenvoudigd door drie modules. Na deze transformatie kan de oorspronkelijke zin ongewijzigd worden behouden of vervangen worden door twee of meer kortere zinnen. De architectuur van dit model omvat drie onderdelen: een *Part of Speech (PoS) Tagger*, een *Grammar Simplifier* en een *Output Validator*.

- Voor de *PoS Tagger*-fase gebruikten Kandula e.a. (2010) beschikbare functies uit het open-source pakket OpenNLP⁶.
- De *Grammar Simplifier* module splitst de lange zin in twee of meer kortere zinnen door POS-patronen te identificeren en een set transformatieregels toe te passen.
- De *Output Validator* module controleert de output van de Grammar Simplifier op grammatica en leesbaarheid.

2.4.3. Tekstvereenvoudiging automatiseren

Geautomatiseerde tekstvereenvoudiging is geen nieuw concept. Volgens onderzoeken van Canning e.a. (2000) en Siddharthan (2006) waren de eerste aanpakken op geautomatiseerde tekstvereenvoudiging gebouwd op rule-based modellen. Deze modellen bewerken de syntax door zinnen te splitsen, te verwijderen of de volgorde van de zinnen in een tekst aan te passen. Lexicale vereenvoudiging

⁶<https://opennlp.apache.org/>

kwam hier niet aan de pas. Enkel bij recentere onderzoeken van Bulté e.a. (2018) en Coster en Kauchak (2011) werd het duidelijk hoe lexicale en syntactische vereenvoudiging gecombineerd kon worden.

2.5. Samenvatten

Lexicale, conceptuele en/of syntactische vereenvoudiging van teksten leidt niet altijd tot een kortere tekst. Technologieën zoals full-text-search en gepersonaliseerde informatiefiltering benadrukken het belang van gebruikersgerichte samenvatting. De architectuur van een samenvattingssysteem omvat drie fases: analyse van de brontekst, identificatie van kernpunten en het samenvoegen van de punten tot één uitvoertekst. Teksten machinaal samenvatten is geen nieuw concept en kan op twee manieren gebeuren: extraherend en abstraherend (DuBay, 2004; Hahn & Mani, 2000).

2.5.1. Extraherend samenvatten

Bij extraherende samenvatting worden de belangrijkste zinnen gemarkeerd en opnieuw neergeschreven, maar dit kan leiden tot onsamenhangende uitvoertekst. Om de kernzinnen te achterhalen, zijn zes kenmerken volgens Khan (2014) essentieel, namelijk woordfrequentie, de plaats van een zin in de tekst, de *cue method*, titels, de lengte van de zin, de gelijkenissen tussen de zin en de rest van het document, *proper nouns* woordgebruik en ten slotte de afstand tussen *text units* waarin entiteiten voorkomen. Verma en Verma (2020) onderzocht verschillende manieren om een tekst extraherend samen te vatten, waaronder graafgebaseerd extraherend samenvatten, maximal marginal relevance en meta-heuristisch gebaseerd samenvatten.

Graafgebaseerd extraherend samenvatten

De graafgebaseerde techniek van extraherend samenvatten vertegenwoordigt een document als een graaf van zinnen en gebruikt algoritmen om de belangrijkste zinnen te bepalen en redundantie te vermijden (Parveen & Strube, 2015). Dit kan volgens Parveen en Strube (2015) zowel voor lange wetenschappelijke artikelen als korte nieuwsartikelen goede resultaten opleveren, vooral als coherentie en positionele informatie worden opgenomen. Het compacte SqueezeBERT-model kan ook worden ingezet voor real-time samenvatting, als een interessant alternatief op het grotere BERT-model, met bijna de helft van de grootte en minimale afbreuk in prestaties. Beide methoden kunnen de prestaties van NLP-downstream taken verbeteren (Abdel-Salam & Rafea, 2022).

Maximal Marginal Relevance

Traditionele samenvattingssystemen zijn gebaseerd op de architectuur van Carbonell en Goldstein (1998), die gebruik maakt van de maximaal marginale relevantiescore (MMR) om de relevantie en diversiteit van gemarkeerde zinnen te bepalen.

MMR zorgt ervoor dat de geselecteerde zinnen niet te veel overlappen in inhoud en relevantie. Onderzoekers hebben voorgesteld om het gulzige zoekalgoritme van MMR te vervangen door een globaal optimale formulering, wat een betere samenvatting oplevert, maar wel meer rekenkracht en tijd vereist. Evaluaties van deze methode tonen echter significant betere resultaten H. Lin en Bilmes (2010) en McDonald (2007).

Metaheuristiek-gebaseerd

Metaheuristische samenvatting is een benadering die gebruik maakt van optimalisatie-algoritmen zoals genetische algoritmen, simulated annealing en zwermoptimalisatie om de belangrijkste zinnen in een tekst te vinden. Volgens Premjith e.a. (2015) en Verma en Verma (2020) zoeken deze algoritmen naar de beste combinatie van zinnen om de kerninformatie in de tekst te bevatten. De evaluatiefunctie kan verschillende criteria bevatten, zoals zinslengte, relevantie en verbanden, aldus Rani en Kaur (2021). Een beperking van deze methode is dat deze vaak vastloopt in een lokaal optimum en geen extremen of steilere hellingen op een zoekruimte aangeeft. Om de convergentie te versnellen, is het nodig om een optimalisatiestrategie te gebruiken die gebaseerd is op gradiënten.

Experimenten over extraherend samenvatten

McKeown e.a. (1999) voerden experimenten uit op extraherende samenvattingen van nieuwsartikelen. De resultaten wijzen erop dat deze vorm vatbaar is op vooroordelen of *bias* van de auteur. De zinnen worden genomen zoals ze zijn. Hahn en Mani (2000) bouwde verder op dit experiment. Zij voerden een experiment uit met een mix van *knowledge-rich* en *knowledge-poor* methoden, met significant positieve resultaten tot gevolg. De nadruk bij extraherend samenvatten ligt in het kiezen van de *salient text units*. Deze punten zijn typisch in de vorm van zinnen. Er is nood aan een manier om de lexicale en statistische relevantie van een zin te kunnen aanduiden. Hiervoor haalt Hahn en Mani (2000) twee manieren aan:

- Een lineair gewicht model. Iedere teksteenheid wordt gewogen op factoren zoals de *location weight* en het aantal voorkomens.
- Een gewicht model op basis van de statistische opvallendheid van een eenheid. Zo wordt er rekening gehouden met de aanwezigheid van een woord in (sub)titels.

Nallapati e.a. (2017) wilden de nauwkeurigheid van deze modellen overbruggen. Dit doen ze met *SummaRuNNer*⁷, een oplossing voor het extraherend samenvatten van teksten met een neurale netwerk. De toepassing werd opgebouwd met PyTorch in en bestaat uit een combinatie van drie modellen: een recurrent neurale netwerk, een convolutioneel recurrent neurale netwerk en een *hiërarchische attentie netwerk*.

⁷<https://github.com/hpzha0/SummaRuNNer>

2.5.2. Abstraherend samenvatten

Er zijn twee manieren om een tekst abstraherend samen te vatten: semantisch en structuurgebaseerd. De structuurgebaseerde benadering gebruikt regels om belangrijke informatie in de tekst te vinden en kan leiden tot samengevatte zinnen met lage linguïstische kwaliteit en grammaticale fouten. De semantisch-gebaseerde benadering gebruikt de betekenis van de tekst om korte en duidelijke samenvattingen te maken met minder redundante zinnen en betere linguïstische kwaliteit, hoewel een extra parsingfase nodig kan zijn. Cao (2022) heeft verder onderzoek gedaan naar deep learning methoden om automatisch abstraherende samenvattingen te genereren. Deep learning-modellen zoals RNN's, CNN's en Seq2Seq kunnen worden gebruikt voor abstraherend samenvatten door de betekenis van de tekst te begrijpen en belangrijke informatie over te brengen (Suleiman & Awajan, 2020). Het Pegasus-model, beschreven in J. Zhang e.a. (2020), maakt gebruik van pre-trained modellen voor samenvatting met NLP en handelt gap-zinnen af, en is getraind en beoordeeld op verschillende soorten samenvattingstaken. LED of Long-former Encoder-Decoder is specifiek ontworpen om lange documenten te verwerken, waardoor het geschikt is voor het samenvatten van langere wetenschappelijke artikelen.

2.5.3. Hybride samenvatten

In het best denkbare geval wordt abstraherende en extraherende samenvatting gecombineerd volgens Hsu e.a. (2018) en Huang e.a. (2019). Zo omvat een pipeline voor hybride samenvatting twee onderdelen: een *content selection* fase waarin de kernzinnen met extraherende samenvatting worden opgehaald en *paraphrasing*-fase waarbij de gemarkeerde kernzinnen abstraherend worden samengevat.

2.5.4. Evaluatie

Samenvattingen van lange documenten handmatig beoordelen vergt tijd en voldoende planning van een mens (Nenkova & Passonneau, 2004). Met behulp van een vooraf geschreven samenvatting als referentietekst zorgen twee metrieken voor ondersteuning om een samenvatting automatisch te laten beoordelen. Samenvattingen beoordelen kan ook zonder referentietekst, al moeten verschillende factoren worden opgevolgd.

Evaluatie met referentieteksten

Bij het vergelijken van teksttransformaties worden vaak BLEU en ROUGE gebruikt, twee metrieken die de gelijkenis tussen machine-gegenereerde en referentieteksten meten gebaseerd op exacte *token matches*. ROUGE volgens C.-Y. Lin (2004) is recall-gebaseerd en houdt geen rekening met synoniemen, maar er zijn ROUGE-modellen die dit wel doen. ROUGE-2 van Ganesan (2018) voorziet dictionaries van synoniemen, zodat er rekening wordt gehouden met synonieme zinnen. ROUGE-G

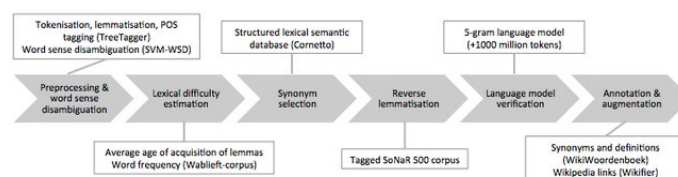
van ShafieiBavani e.a. (2018) gebruikt graafalgoritmen om lexicale en semantische matching mogelijk te maken. BLEU is precision-gebaseerd en een *brevity penalty* introduceert om te korte teksten te voorkomen. Er zijn Python-bibliotheken beschikbaar voor zowel ROUGE⁸ als BLEU⁹.

Evaluatie zonder referentieteksten

Een samengevatte tekst beoordelen zonder een referentietekst vereist volgens Steinberger en Jezek (2009) meer subjectiviteit en menselijke betrokkenheid dan met een referentietekst. Deze soort kan handmatig gebeuren, maar ook semi-automatisch. De type tekst, de lengte en de complexiteit van de oorspronkelijke tekst zijn factoren die in acht moeten worden genomen bij het beoordelen van de samengevatte tekst. Daar moet er worden gekeken naar het doelpubliek en het formaat. De tekst- en inhoudskwaliteit van de samengevatte tekst moet worden beoordeeld. De tekstkwaliteit is de grammaticale correctheid, niet-redundantie van zinnen en woordenschat en coherente structuur (McCombes, 2022). De inhoudskwaliteit wijst op de informatie dat wordt opgenomen in de samengevatte tekst. Dit omvat de relevantie met de doelgroep bij kern- en bijzaken of misleidende informatie door een misinterpretatie van het systeem (McCombes, 2022).

2.5.5. Tekstvereenvoudigingstechnieken voor scholieren met dyslexie.

In het onderzoek van Bingel e.a. (2018) wordt een systeem beschreven voor lexicale tekstvereenvoudiging, waarbij gebruik wordt gemaakt van een embeddings-gebaseerde aanpak voor substitution generation en een gesuperviseerd SR-model voor de selectie van synoniemen. Het systeem kan gepersonaliseerd worden op basis van gebruikersfeedback en maakt gebruik van een seed-dataset van complex-simple overeenkomsten. Het onderzoek van De Belder (2010) richt zich op tekstvereenvoudiging voor kinderen van acht tot twaalf jaar en maakt gebruik van een methode voor lexicale en syntactische vereenvoudiging, terwijl Bulté e.a. (2018) een pipeline ontwikkelt om moeilijke woorden naar simpele synoniemen te vervangen, met behulp van een lexicale databank en LLM's.

Figuur (2.15)

Afbeelding uit Bulté e.a. (2018). Deze pipeline omvat de stappen die de toepassing aflegt.

⁸<https://github.com/pltrdy/rouge>

⁹<https://github.com/neural-dialogue-metrics/BLEU>

Figuur (2.16)

Afbeelding uit Bulté e.a. (2018). TODO

AI zijn er onderzoeken over lexicale, syntactische en semantische vereenvoudiging voor kinderen en scholieren met dyslexie, het aantal onderzoeken over samenvatten voor deze doelgroep is schaars. Zoals eerder aangehaald is er wel onderzoek gedaan naar de verschillende manieren om een tekst samen te vatten, maar er is geen toepassing of onderzoek dat dit concreet uitwerkt.

2.5.6. Conclusie

Wetenschappelijke artikelen volgen een gelijke structuur. De inhoud in PDF- of afbeeldingvorm vergt voldoende cleaning-fasen. Het beoordelen van de samenvatting op basis van een referentietekst met de ROUGE-metriek wordt aangeraden, al kan deze beoordeling niet enkel machinaal gebeuren. Daarnaast is er input en bijsturing nodig van de mens omtrent een samenvatting op maat en de grammaticale, lexicale en semantische correctheid. Tools gericht op het lexicaal en adaptief vereenvoudigen van teksten voor kinderen en scholieren met dyslexie zijn reeds uitgewerkt. Methoden om menselijke en grammatisch correcte samenvatting op te bouwen zijn reeds beschikbaar.

2.6. Valkuilen en uitdagingen voor AI-ontwikkelaars bij tekstvereenvoudiging met AI

AI en ML zijn volop in groei. NLP gebruikt AI en ML om menselijke taal te verwerken, terwijl NLU deze technologieën gebruikt om menselijke taal te begrijpen. Hoewel deze technologieën veelbelovend zijn, moeten AI-ontwikkelaars rekening houden met veelvoorkomende en genegligeerde uitdagingen en valkuilen (Khurana e.a., 2022; Roldós, 2020; Sciforce, 2020). Deze sectie beantwoordt de volgende onderzoeksvraag: "Met welke valkuilen bij taalverwerking met AI moeten ontwikkelaars rekening houden?"

2.6.1. Uitdagingen voor softwarebedrijven

NLP- en NLU-toepassingen behoren tot de duurste om te ontwikkelen, wat een obstakel kan vormen voor veel IT-professionals. Het gebrek aan NLP-expertise, de kwaliteit en kwantiteit van data, de integratie en deployment van modellen en de transparantie van modellen zijn allemaal factoren die bijdragen aan deze hoge kos-

ten (IBM, 2022). Software-ontwikkelaars verkiezen volgens voor *black-box* modellen bij de ontwikkeling en finetuning van een NLP-toepassing met AI. AI is het verschil qua nauwkeurigheid minimaal, de afweging wordt gemaakt bij de transparantie van het model. Na een transformatie wordt er niet aangegeven waarom specifieke transformaties werden uitgevoerd, bijvoorbeeld het vervangen van een woord door een eenvoudiger synoniem. White-box taalmodellen zijn er in schaarse hoeveelheden (Sikka & Mago, 2020).

2.6.2. Ambigüiteit, synoniemen en homoniemen

Homoniemen kunnen volgens Roldós (2020) problemen veroorzaken bij sequence labeling of het labelen van tokens in een doorlopende tekst. Bijvoorbeeld bij het woord 'bank' is het niet duidelijk voor de machine of het gaat over de geldinstelling of het meubel. Word Sense Disambiguation (WSD), PoS-tagging en contextual embeddings kunnen de betekenis van een woord achterhalen op basis van de context (Eisenstein, 2019; Liu e.a., 2020). Het gebruik van synoniemen en antoniemen in NLP-systemen kan verbeterd worden door het gebruik van candidate generation en synonym detection, en meertalige transformers zoals BERT bieden een oplossing voor het gebrek aan niet-Engelstalige toepassingen (Dandekar, 2016; Roldós, 2020).

2.6.3. Paternalisme en ethische overwegingen

Tekstvereenvoudiging is bedoeld om gelijke kansen te bieden aan iedereen, maar ethische overwegingen en bewustzijn van de behoeften van de eindgebruiker zijn belangrijk bij het ontwikkelen van adaptieve tekstvereenvoudigingstoepassingen, zoals beschreven in onderzoeken van Gooding (2022), Niemeijer e.a. (2010) en Xu e.a. (2015). De eindgebruiker moet de keuze hebben om te kiezen welke delen van de tekst vereenvoudigd moeten worden, wat kan worden bereikt door synoniemen te kiezen of zinnen te markeren die moeilijk te begrijpen zijn.

2.6.4. Valkuilen bij prompt engineering

Het bouwen van een conversatie met een chatbot is voor iedereen mogelijk, maar het vereist doordachte input en planning bij de ontwikkelaar om kwalitatief hoogwaardige antwoorden te krijgen. Een onnauwkeurige prompt of gebrek aan trainingsdata kan leiden tot onjuiste output, terwijl het gebruik van conditionele expressies of finetunen van hyperparameters kan helpen de betrouwbaarheid van het antwoord te vergroten (Jiang, 2023; Miszczak, 2023).

2.6.5. Evaluatie en interpretatie

ROUGE en BLEU zijn beperkt omdat ze geen rekening houden met semantiek, maar ROUGE-L, ROUGE-SU en METEOR wel (Raj, 2017; Tatman, 2019). Menselijke evaluatie moet worden overwogen bij het onderzoeken van samenvattingsmetho-

den, en een mix van machinale en menselijke evaluatie is nodig volgens Fabbri e.a. (2020). De onderzoekers stimuleren verder onderzoek naar nieuwe standaarden en best practices voor betrouwbare menselijke beoordeling op extraherende en abstraherende samenvattingen. De doelgroep waarvoor een tekst wordt samengevat, moeten nauw in het proces worden opgenomen (Iskender e.a., 2021).

2.7. Beschikbare software voor tekstvereenvoudiging

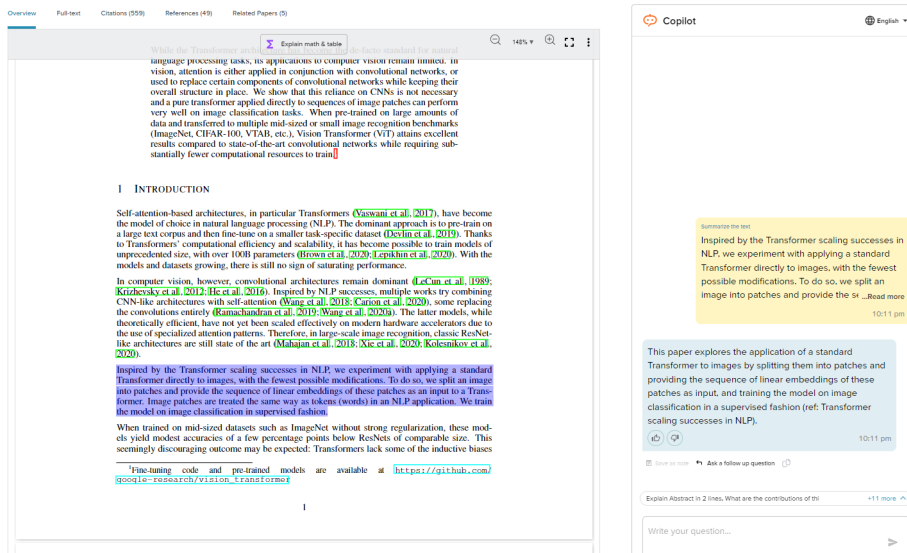
Dyslexie is een veelvoorkomende aandoening die de lees- en schrijfvaardigheden van scholieren kan belemmeren. Om deze scholieren te ondersteunen, worden er verschillende softwareprogramma's en tools ontwikkeld. In dit hoofdstuk zal worden gekeken naar mogelijke nationale en internationale software die specifiek is ontworpen om scholieren met dyslexie te helpen bij het lezen van teksten. Er zal met name worden gekeken naar de beschikbare software in Vlaamse middelbare scholen, chatbots, zoals Bing AI en ChatGPT, en software die speciaal is ontwikkeld om dyslexie te ondersteunen bij het lezen. Deze sectie beantwoordt de volgende onderzoeksvraag: "Welke toepassingen, tools en modellen zijn er beschikbaar om Nederlandstalige geautomatiseerde tekstvereenvoudiging met AI mogelijk te maken?"

2.7.1. Momenteel ingezet in het onderwijs

In het middelbaar onderwijs wordt lees- en studieondersteuning voor scholieren met dyslexie enkel in de vorm van voorleessoftware voorzien (De Craemer e.a., 2018; OnderwijsVlaanderen, 2023). OnderwijsVlaanderen (2023) leent licenties voor de volgende softwarepakketten uit SprintPlus, Kurzweil3000, Alinea Suite, IntoWords en TextAid. Naast luister- en schrijfopties kunnen scholieren deze toepassingen gebruiken om zinnen te markeren om deze zinnen vervolgens samen te vatten. Enkel de gemarkeerde zinnen worden betrokken in de samengevatte versie, dus de zinnen blijven lexicaal, syntactisch en semantisch identiek. Alle vermelde softwarepakketten bieden echter geen onafhankelijke samenvat- of vereenvoudigfunctie aan. Tops e.a. (2018) benadrukt de handige aspecten van deze software, maar deze software moet zo vroeg mogelijk in een schoolcarrière worden ingezet. Zo raken de scholieren snel vertrouwd met het gebruik, wat kan leiden tot een optimaal gebruik in verdere studies. Volgens Tops e.a. (2018) is het te laat om deze software pas in het hoger onderwijs te introduceren.

2.7.2. Proof-of-concepts en online webapplicaties

Online zijn er tools beschikbaar om teksten generiek samen te vatten. Resoomer, Paraphraser en Scholarcy zijn oorspronkelijk Engelstalige tools, met ondertussen de mogelijkheid om een abstraherende samenvatting te maken van Nederlandstalige teksten. De taalmodellen waar deze applicaties op werken, is niet gekend. Daarnaast zijn er ook geen API's beschikbaar om mee te werken. Gepersonali-

Figuur (2.17)
Schermabbeelding van SciSpace

seerde toepassingen zijn er in mindere mate. Bingel e.a. (2018) omschrijft een proof-of-concept voor een webtoepassing dat teksten vereenvoudigd, met oog op mensen met dyslexie. Deze software noemt nu Hero en bevindt zich in betafase. Toepassingen om wetenschappelijke artikelen te vereenvoedigen zijn schaars, maar er zijn enkele gratis en betalende toepassingen beschikbaar. SciSpace¹⁰ is gratis. Scholarcy¹¹ is betalend.

2.8. GPT-3

Generative Pretrained Transformer 3 of GPT-3 is een taalmodel ontworpen door OpenAI. Dit taalmodel gebruikt een tweestapsleerparadigma waarbij het eerst ongesuperviseerd wordt getraind met een taalmodelleringsdoel en daarna gesuperviseerd wordt gefinetuned. Over drie versies heen is het model aanzienlijk vergroot, van anderhalf miljard parameters bij GPT-2 naar 175 miljard parameters bij GPT-3. Het model is getraind op niet-gecategoriseerde data van het internet en gebruikt datasets waaronder Common Crawl, WebText2, Books1, Books2, and Wikipedia (C. Li, 2022; Radford e.a., 2019).

¹⁰<https://typeset.io/>

¹¹<https://www.scholarcy.com/?ref=theresanaiforthat>

Can you simplify the following paragraph:

At some ideas you stand perplexed, especially at the sight of sin. And you must ask yourself whether to combat it with force or with humble love. Always decide to combat it with humble love. If you decide this once and for all, you can conquer the whole world! Humble love is a frightening force, of which there is nothing stronger.

Here is a simpler version of the paragraph:

When you see something bad, like sin, you might be confused. Ask yourself if you should use force or love to fight it. Always choose love. If you do, you can win against anything. Love is the strongest power.

Figuur (2.18)

Afbeelding van Gooding 2022. De invoertekst is een paragraaf uit een niet-vermeld boek van de Russische schrijver Dostoevsky. Het resultaat van de meegegeven prompt is een transformatie dat iedere vorm van vooraf aangehaalde vereenvoudiging weergeeft. Lexicale, conceptuele en syntactische vereenvoudiging worden op de invoertekst toegepast.

Can you simplify the following paragraph in three different versions:

At some ideas you stand perplexed, especially at the sight of sin. And you must ask yourself whether to combat it with force or with humble love. Always decide to combat it with humble love. If you decide this once and for all, you can conquer the whole world! Humble love is a frightening force, of which there is nothing stronger.

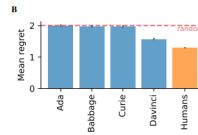

Here are three simplified versions of the paragraph:

1. When you see something bad, like sin, you might be confused. Ask yourself if you should use force or love to fight it. Always choose love. If you do, you can win against anything. Love is the strongest power.
2. When you encounter ideas that confuse you, especially when it comes to sin, you may be unsure how to react. You must ask yourself if it is better to fight back with force or with humble love. It is always better to choose humble love. If you make this decision once and for all, you can overcome anything. Humble love is a powerful and intimidating force that is stronger than anything else.
3. If you see something bad, like sin, and you don't know what to do, remember that love is always the answer. Choose love over force. If you do, you will be able to conquer anything. Humble love is the most powerful force in the world.

Figuur (2.19)

Afbeelding van Gooding 2022. Gooding haalt verder aan dat modellen zoals ChatGPT op twee vlakken de leesbaarheid van een tekst kan bevorderen. Allereerst door het verlenen van verschillende mogelijke versies van een vereenvoudigingstaak.

Figuur (2.21)

Afbeelding van Binz en Schulz (2023). Dit toont de *mean regret* aan tussen de vier engines en de menselijke antwoorden.

Which of the three simplified versions is the simplest?

Of the three simplified versions, the first one is the simplest. It uses the shortest and simplest words and phrases to convey the main idea of the original paragraph, which is that humble love is the strongest force and can be used to overcome anything. The other two versions add more details and examples, which make them slightly more complex than the first version. However, all three versions are simpler than the original paragraph and effectively convey the same idea.

Figuur (2.20)

Afbeelding van Gooding 2022.

Lisowski (2023) vergelijkt de twee OpenAI taalmodellen met een *mixed-methods* onderzoek. Al blijken de twee heel gelijkaardig, het experiment benadrukt dat het ChatGPT-model gericht is op conversationele doeleinden met voorkeur als chatbot, terwijl GPT-3 een ML-model is bedoeld om met hoogstens één prompt te werken. De grootte van het GPT-3 model met 175 miljard parameters imposanter dan ChatGPT. Daarnaast is de limiet bij het meest recente GPT-3 model is 4000 tokens. Verder haalt Lisowski aan dat de kwaliteit bij beide modellen sterk afhankelijk is van de invoer. De prompts moeten concreet genoeg zijn, om zo niet af te wijken van wat de gebruiker wilt (Lisowski, 2023). Deze twee API's zijn nu vrij beschikbaar voor ontwikkelaars als betalende API (Greg e.a., 2023).

Beschikbare GPT-3 engines

De documentatie van OpenAI¹² reikt vier verschillende engines voor het GPT-3 taalmodel aan, namelijk Davinci, Curie, Babbage en Ada. In Maart 2023 voegde een vijfde engine zich toe, namelijk GPT-3 Turbo wat de basis is achter Chat-GPT. Davinci-003 is het meest geavanceerde model dat alles kan wat de andere engines ook kunnen, met de meest menselijke antwoorden en geschikt voor taken zoals essays schrijven en code genereren. Curie is goed voor nuance maar minder menselijk dan Davinci, terwijl Ada en Babbage minder krachtig zijn en aangeraden worden voor eenvoudige taken zoals tekst aanvullen en sentiment analyse (Greg e.a., 2023).

¹²<https://platform.openai.com/docs/>

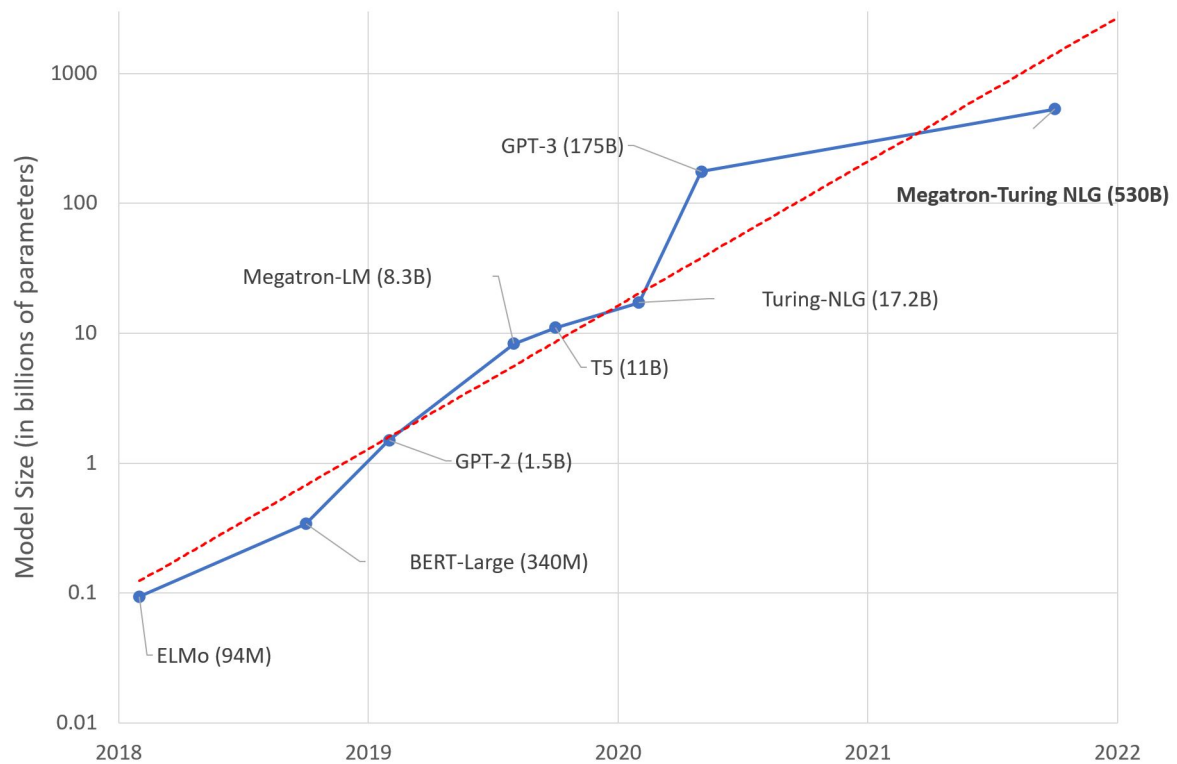
Tools met GPT-3

De mogelijkheden van OpenAI's ChatGPT en GPT-3 modellen zijn nog volop in ontwikkeling, maar er zijn al enkele vergelijkende onderzoeken uitgevoerd. Uit het experiment van Tanya Goyal (2022) blijkt dat *zero-shot* samenvattingen met GPT-3 beter presteren dan *fine-tuned* modellen. Daarnaast haalt Mottes (2023) verschillende tools aan die gebruik maken van de GPT-3 API, waaronder Jasper AI en ChatSonic. Ook voor het onderwijs zijn er mogelijkheden, zoals de hoge toegankelijkheid en granulaire personalisatie van het GPT-3 model (Garg, 2022; Roose, 2023). Echter, GPT-3 is niet geschikt voor alle taken, zoals sentimentanalyse en -classificatie, waarvoor een kleinschaliger taalmodel beter presteert (C. Li, 2022). Bovendien is er aandacht voor de ecologische effecten van de grote omvang van deze modellen, waarvoor alternatieve oplossingen zoals het gebruik van Cloud-infrastructuur en geschikte model finetuning worden voorgesteld (Simon, 2021; Strubell e.a., 2019).

Vergelijking met andere taalmodellen

De architectuur tussen GPT-3 en BERT is volgens Mottes (2023) het meest opvallende verschil. GPT-3 is een autoregressief model en houdt daarmee enkel rekening met de linkercontext bij het voorspellen of genereren van tekst. BERT daarentegen is bidirectioneel en neemt zowel de linker- als de rechtercontext in overweging. De bidirectionele werking is geschikt voor sentimentanalyse waarbij begrip van de volledige zincontext noodzakelijk is. GPT-3 heeft toegang tot meer informatie (45TB) dan BERT (3TB), wat het een voordeel kan geven bij het samenvatten of het vertalen. Ten slotte zijn er ook verschillen in grootte. Hoewel beide modellen erg groot zijn, GPT-3 is aanzienlijk groter dan de voorganger vanwege de uitgebreide trainingsdatasetgrootte (Brown e.a., 2020).

LLaMa of Large Language Model Meta AI is een generatief taalmodel met potentieel dat sterker is dan GPT-3 en soortgelijke modellen, terwijl het van tien keer minder parameters gebruik maakt, maar is nog niet beschikbaar als online webtoepassing of API (Hern, 2023; Touvron e.a., 2023).

Figuur (2.22)

Afbeelding van Simon (2021). De evolutie van pre-trained taalmodellen wordt hier weergegeven tot eind 2022. De performantie van de modellen ten opzichte van de grootte volgt een lineaire functie.

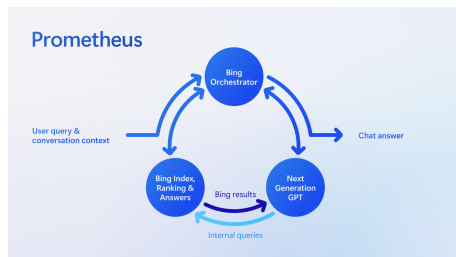
GPT-3 finetuning

Parameter	Omschrijving	Mogelijke waarden
model	Het GPT-3 model om te gebruiken	davinci, curie, babbage, ada, text-davinci-002, text-curie-001, text-babbage-001, text-ada-001, davinci-codex
temperature	De gulzigheid van een generatief model. Een lagere waarde zal conservatieve en voorspelbare tekst teruggeven. Hogere waarden zullen meer gevarieerde en onverwachtse tekst teruggeven, wat beter werkt bij creatieve toepassingen.	Een kommagetal tussen 0 en 1.
max_tokens	Het maximaal aantal tokens (woorden of subwoorden) dat het generatief model kan teruggeven.	Een getal tussen 1 and 2048.
top_p	Vergelijkbaar met temperature, maar deze waarde onderhoudt de probability distribution voor common tokens. Hoe lager de waarde, hoe waarschijnlijker de woordenschat dat het model zal overwegen bij het genereren van tekst. Een hoge waarde is toepasselijker wanneer een toepassing gericht is op nauwkeurigheid en correctheid.	Een kommagetal tussen 0 en 1.
stop	Een tekstwaarde (woord/symbool) tot waar het model zal genereren. When the model generates a string that matches any of the specified strings, it stops generating text.	Een lijst van stringwaarden, of een enkele string.
presence_penalty	Factor die bepaalt hoe regelmatig woorden voorkomen.	Een kommagetal tussen 0 en 1

2.8.1. Bing AI

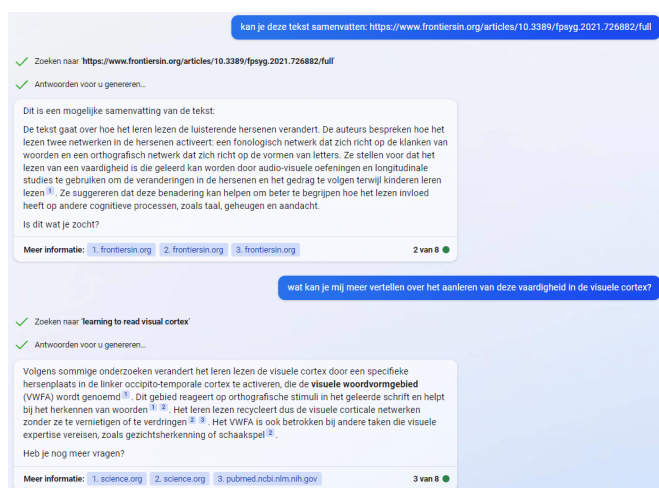
Microsoft en OpenAI werken nauw samen. Zo maakt het conversationele taalmodel van Bing ook gebruik van GPT-3. Deze chatbot bouwt verder en biedt zo verwijzingen en referenties aan naar andere websites. Deze verwijzingen zijn volgens

mogelijk door de Prometheus-technologie van Microsoft (Ribas, 2023). Prometheus is een eigen technologie die door Bing is ontwikkeld. Het AI-model is volgens Ribas (2023) de eerste van zijn soort die de Bing-index-, ranking- en antwoordresultaten combineert met het redeneervermogen van OpenAI's GPT-modellen. Prometheus maakt gebruik van de kracht van Bing en GPT om iteratief via een component genaamd *Bing Orchestrator* een set interne queries te genereren met als doel binnen gegeven gesprekscontext een nauwkeurig antwoord op gebruikersqueries te bieden (Ribas, 2023).

Figuur (2.23)
Afbeelding van Ribas (2023).

Bing AI is nu in testfase met wachtlijst en bestaat in de vorm van een webpagina en een browserextensie voor Microsoft Edge. Onderzoek naar deze chatbot staat nog in de kinderschoenen en er is nood aan onderzoek naar de credibiliteit en correctheid van de verwijzingen. Deze chatbot gebruikt een combinatie van extraherende en abstraherende samenvattingen. In tegenstelling tot GPT-3 is er geen officiële API beschikbaar. Daarnaast is de limiet ook lager met 2000 tokens per bericht tijdens een conversatie.

Figuur (2.24)
In deze afbeelding wordt er een online wetenschappelijk artikel meegegeven. Er wordt geen titel of onderwerp meegegeven, maar de Bing AI chatbot is in staat om een abstraherende samenvatting te maken van het artikel. Daarna geeft de chatbot verder uitleg over een bepaald onderwerp en geeft het extra referenties mee.

Het bedrijf DuckDuckGo dat instaat voor de gelijknamige zoekmachine probeert een gelijkaardig initiatief. Met *DuckAssist* biedt de onderneming een eigen AI-oplossing aan om een algemene doelgroep te ondersteunen bij het opzoeken van (nieuwe) informatie. Zij halen informatie direct uit enkel Wikipedia pagina's (Weinberg, 2023). Daarnaast maakt dit DuckAssist ook gebruik van het GPT-3 model. Nadelig heeft deze toepassing voorlopig beschikking tot een kleinere zoekruimte dan Bing AI, wat gebruik maakt van meer sites inclusief onderzoekssites zoals ResearchGate (McAuliffe, 2023). Deze beperkte zoekruimte reduceert de kans op incorrecte of foutieve informatie volgens Weinberg (2023), al is dit eerder een intuïtie van het bedrijf.

2.8.2. Huggingface en taalmodellen via API

In recente literatuur is Huggingface beschreven als een platform of portaalsite voor het delen van ML-modellen en datasets. De bibliotheek biedt een scala aan API's en tools die gemakkelijk te downloaden en trainen zijn voor pretrained modellen voor prevalentie NLP-taken, zoals tekstclassificatie, taalmodellering en samenvatting. Deze modellen kunnen worden gefinetuned op specifieke datasets, waardoor ontwikkelaars snel modellen kunnen bouwen en inzetten voor vereenvoudigings- en samenvattingstaken. Voor wetenschappelijke documenten en artikelen bestaan er enkel modellen en datasets: ^{13, 14}

2.8.3. Conclusie

Experten halen het GPT-3 model en ChatGPT aan als de toekomst voor gepersonaliseerde en adaptieve uitleg aan scholieren. Bing AI biedt een extra dat revolutionair kan zijn bij het opzoeken van uitleg voor zoektermen, zonder het verlies aan bronvermelding. Huidige toepassingen staan mogelijks in een spreekwoordelijke schaduw eenmaal leessoftware voor scholieren met dyslexie worden ontwikkeld met AI. De mogelijkheden van GPT-3 zijn eindeloos en toepassingen die hiervan gebruik maken, kunnen in het onderwijs ingezet worden als ondersteunende software.

2.9. Conclusie

De noden van scholieren met fonologische dyslexie in de derde graad van het middelbaar gaan verder dan gewoon moeizaam lezen. Het ontcijferen en automatiseren van wordeherkenning gebeurt langzaam. Er zijn bewezen voordelen van manuele tekstvereenvoudiging en adaptieve visuele weergaven op kinderen en jongeren met dyslexie. De leesbaarheid van wetenschappelijke artikelen bevindt zich in een neergaande trend. Het formaat, gebruik van vakjargon en ingewikkelde woordenschat en ten slotte de moeizame syntax en zinsbouw sluiten een algemene

¹³<https://huggingface.co/sambydl0/bart-large-scientific-lay-summarisation>

¹⁴https://huggingface.co/haining/scientific_abstract_simplification

doelgroep uit bij het lezen van wetenschappelijke artikelen. Enkel wetenschappelijk geletterden zijn in staat om deze artikelen te lezen. Het uniforme formaat van een wetenschappelijk artikel biedt kansen aan voor een geautomatiseerde aanpak tot het vereenvoudigen van een tekst.

Experten halen meerdere bewezen tactieken aan om teksten automatisch te vereenvoudigen op maat voor een scholier met dyslexie. Handmatig worden teksten vereenvoudigd aan de hand van leesbaarheidsformules of intuïtie. Zinnen moeten lexicaal, syntactisch en semantisch worden vereenvoudigd. Teksten samenvatten maakt de tekst korter zonder het verlies van de kernboodschap. Voor deze vier transformaties zijn er taalmodellen beschikbaar in de vorm van API's of open-source software. Huidige software dat de overheid uitleent aan scholieren met dyslexie in het middelbaar onderwijs fungeert voornamelijk als voorleessoftware. Nieuwe en opkomende technologieën en taalmodellen zoals GPT-3 blinken uit om tekstvereenvoudiging mogelijk te maken. De ontwikkeling met LLM's is in opmars, maar ontwikkelaars moeten bewust zijn dat andere taalmodellen zoals BERT voor taken zoals semantische analyse minder rekenkracht vereisen voor eenzelfde en soms beter resultaat.

3

Methodologie

Het onderzoek begint met een grondige literatuurstudie, beschreven in Hoofdstuk 2 van de methodologie. Deze studie geeft een overzicht van de beschikbare technologieën en methoden om teksten te vereenvoudigen voor leerlingen met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs. Het doel van de literatuurstudie is om de lezer de benodigde kennis te bieden om de analyse-resultaten te begrijpen en biedt een duidelijke uiteenzetting van de verschillende aspecten van het onderzoek. Hoofdstuk 4 presenteert een lijst van functionaliteiten die beschikbaar zijn bij verschillende tools om teksten te vereenvoudigen voor leerlingen met dyslexie. Er wordt gekeken naar de capaciteiten en functionaliteiten van de tools en op basis hiervan wordt een shortlist van benodigde functionaliteiten opgesteld om teksten te vereenvoudigen voor leerlingen in de derde graad van het middelbaar onderwijs met dyslexie. Hoofdstuk 5 beschrijft het stappenplan voor de ontwikkeling van een prototype voor tekstvereenvoudiging. Het prototype houdt rekening met de benodigde functionaliteiten en eigenschappen die uit de requirementsanalyse voortvloeiden. De tool wordt lokaal opgezet. Hoofdstuk 6 presenteert een vergelijkende studie waarin verschillende tools worden vergeleken. De tools worden gebruikt om een wetenschappelijk artikel te vereenvoudigen of samen te vatten. De laatste fase van het onderzoek beantwoordt welke tools het meest geschikt zijn om wetenschappelijke artikelen voor leerlingen met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs te vereenvoudigen. De tools worden afgetoetst op basis van de metrieken en vereisten die in hoofdstuk 2 worden besproken, met als doel te bepalen aan welke criteria een vereenvoudigde tekst moet voldoen om leerlingen met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs te ondersteunen.

4

Requirementsanalyse

In deze fase van het onderzoek worden tools getest. Functionele eigenschappen die in Hoofdstuk 2 als nuttig zijn beschouwd, worden opgenomen in de requirementsanalyse. Aspecten waar ontwikkelaars bewust van moeten zijn worden in de requirementsanalyse opgenomen. De requirementsanalyse is opgesplitst tussen applicaties die nu in het onderwijs worden gebruikt en online tools die leraren in het onderwijs kunnen gebruiken.

4.1. Tekstanalyse

Geen enkel softwarepakket of hulpmiddel biedt standaard een visuele weergave van waarom een taal- of AI-model een zin als moeilijk of belangrijk beschouwt, of waarom het model een kernwoord heeft gekozen. Dit komt overeen met de bevindingen van Gooding en Kochmar (2019). Het GPT3-model en het verwante Bing-model doen dit echter wel wanneer het taalmodel hier expliciet om wordt gevraagd. SciSpace houdt hier geen rekening mee en verwerpt de vraag. Het stellen van vragen aan het taalmodel biedt weliswaar een alternatief, maar valt buiten het bereik en de capaciteiten van de gemiddelde gebruiker. Deze prompt kan worden aangeboden in de vorm van een intuïtieve knop.

Simplish geeft nadien een vergelijkende weergave met de oorspronkelijke tekst en de vereenvoudigde tekst. Met gebruik van kleurcodes worden de verschillende transformaties aangeduid.

The screenshot shows the Simplish website. At the top, there's a navigation bar with 'Home', 'Examples', and 'Tutorials'. A modal window is open in the center, titled 'Simplify text or Get Instant Summaries'. It displays 'Your text contains 204 words. Translation estimated time is 13 seconds. Language to be translated en'. Below this, it says 'Chose your options' and lists several checkboxes: 'Original and translated text', 'Translated text only', 'Color coded', 'Foot notes', 'Basic English vocabulary', 'International vocabulary', 'Scientific vocabulary', 'Commercial vocabulary', 'Philosophy vocabulary', and 'Legal vocabulary'. At the bottom of the modal are 'Close' and 'Simplify' buttons. The background shows a sample text about artificial intelligence, with some words highlighted in different colors.

Color code	
Black	Words in Black don't change between the two versions.
Green	Words in Green mean they have been translated adequately.
Purple	Words in Purple display a further explanation in foot notes.
Olive	Words in Olive contain two or more possible meanings (a tooltip is provided for these words, place the mouse cursor on top of olive words to see possible meanings).
Blue	Words in Blue are recognized in Wikipedia (normally names, places, people, organizations, etc.).
Orange	Words in Orange are not currently available in Basic English.
Red	Words in Red are names, special terms or not recognized by the translating tool.

Note : *Double click* on any word to add it to your personal dictionary.

Input Text

Artificial intelligence has been applied more into occupations by companies and individuals. However, the effects within the benefits are both imaginable and unpredictable. Sexual discrimination in jobs is also a debatable topic. The purpose of this paper is to combine the topics of both AI and sexual discrimination and discuss their effects in the job field in the future. Automation, big data and the algorithm applied in the job field would be some of the points to discover. To briefly summarize, automation is the use of machines and computers that reduces human intervention. Big data is a collection of data from various sources, it is related to AI because the more data input into AI the better it becomes. Since AI absorbs the information and learns from them. AI algorithm takes the data input and uses mathematics and logic to produce the output. [1] Gender discrimination in AI not only reflects the pre-existing biases in the society, but it could also reinforce them through automation, hiring system and decision making. This paper is not totally against the use of AI but advocates that artificial intelligence should be used in a more careful, gender responsible way to reduce sexual discrimination in the job field.

Simplified

artificial intelligence¹ has been made a request more into work by companies and beings, however, the effects within the gets help are both idea forming and not able to say before hand, sex caused decision making in regular work is also an about which argument is possible thing talked of. The purpose of this paper is to trading group the interests of both AI and sex caused decision making and have a discussion about their effects in the regular work field in the future. automation², greatly sized facts and the algorithm³ applied in the regular work field would be some of the points to discover. To briefly give a short account of, automation² is the use of machines and knowledge processing machines that gets changed to other form to do with man coming between groups. Big facts is a group of facts from different starting points, it is related to AI because the more facts input into AI the better it becomes. Since AI takes up the news given and learns from them. AI algorithm³ takes the facts input and uses mathematics and tests, reasoning to produce the out put. [1] sex statement decision making in AI not only gives back (right, heat, sound) the in existence beforehand has a tendency in a certain direction in the society, but it could also make stronger them through automation², getting use of person for money system and decision making. This paper is not totally against the use of AI but Advocates⁴ that artificial intelligence¹ should be used in a more careful, sex statement responsible way to get changed to other form sex caused decision making in the regular work field.

Menu

artificial intelli... science that gives great weight to ways of making come into existence intelligent machines that work and have reactions like those of man. [Continue reading.](#)

automation² the technology of making machines, instruments, process, and the like go through a certain train of operations without further impulse or control from outside after being started. [Continue reading.](#)

algorithm³ a word coming from the name of the expert in mathematics /AI-Khwarizmi@who (780-850ac), used to give the way to work out or solve points to be answered. [Continue reading.](#)

Advocates⁴ A barrister or solicitor representing a party in a hearing before a Court. [Continue reading.](#)

4.2. Lexicale vereenvoudiging

Huidige software in het onderwijs ingezet is in staat om woordenlijsten op te maken. Kurzweil biedt de functionaliteit om meer informatie te geven over een door de gebruiker gekozen woord, soortgelijk aan de werking van een woordenboek. Daarnaast biedt Kurzweil ook de mogelijkheid om als eindgebruiker de bron of woordenboek te kiezen waarvan de definitie moet worden opgehaald. Complexe

woorden worden echter niet automatisch herkend door het systeem. Transformaties aan de woordenschat van een tekst komen in deze softwarepakketten niet aan bod.

Onderwerp	Mv	Sp	K3000	AS	IW	TA
Moeilijke woorden-schat vervan-gen	X	-	-	-	-	-
Glossary aan-maken (vak/we-tenschap-pelijk jarg.)	X	X	X	X	-	-
Synoniemenwoordenboek	X	X	X	-	-	-
Verklarende (seman-tische) vereen-voudiging	X	-	-	-	-	-
Identificeer complexe woorden	X	-	-	-	-	-
Vervang complexe woorden door een-voudigere synonie-men	X	-	-	-	-	-
Gebruik een ge-contro-leerde	X	-	-	-	-	-

Webapplicaties en -tools bieden meer functionaliteiten aan. Deze tools kunnen in rechtstreeks contact staan met online bronnen, zoals bij de Bing chatbot, of kunnen informatie ophalen vanuit riante datasets, zoals het GPT-3 model. De verwante GPT-modellen dienen expliciet aangewezen te worden om een tekst te kunnen vereenvoudigen. De redenering achter deze modellen is mogelijk om op te vragen, al vergt dit een bedachtzame prompt. Verwante GPT-modellen zijn in staat om rekening te houden met de dubbelzinnigheid van de woordenschat, alsook bij het rekening houden met wetenschappelijk of vakjargon. De prompt is bij deze modellen de doorslaggevende factor waarbij een bedachtzame voorbereiding moet worden toegediend door de gebruiker. Door deze vereisten te volgen, kan de tool de leesbaarheid van de tekst verbeteren en begrijpelijker maken voor een breder publiek.

Onderwerp	Mv	Ss	Sp	R	H	CGPT	GPT-3	GPT-4	B
Glossary aan- maken (vak/we- tenschap- pelijk jarg.)	X	-	X	-	-	+	+	+	+
Synoniemenwoordenboek	X	-	X	-	-	+	+	+	+
Verklarende (seman- tische) vereenvoudiging	X	+	X	-	X	+	+	+	+
Complex Word Identifica- tion	X	X	X	-	X	X	X	X	X
Complex Word Replace- ment	X	+	X	-	X	+	+	+	+
Vervang complexe woorden door een- voudigere synonie- men	X	+	X	-	X	+	+	+	+
Gebruik een ge- contro- leerde en ver- trouwde woorden- schat; vermijd jargon	X	-	X	-	-	+	+	+	+
Vermijd idioma- tische uitdruk- kingen	X	-	X	-	-	+	+	+	+
Vermijd ver- warring door ver- warring	X	-	X	-	-	+	+	+	+

4.3. Syntactische vereenvoudiging

De huidige software transformeert de oorspronkelijke tekst niet. Daarmee is syntactische vereenvoudiging hier niet tot de orde.

Onderwerp TA	Mv	Sp	K3000	AS	IW
Tangconstructies aanpassen -	X	-	-	-	-
Zinnen langer dan tien woorden inkorten. -	X	-	-	-	-
Verwijswoorden aanpassen -	X	-	-	-	-
Voorzetseluitdrukkingen vervangen -	X	-	-	-	-
Samengestelde werkwoorden vervangen -	X	-	-	-	-
Gebruik de actieve stem	X	-	-	-	-

Onderwerp	Mv	Ss	Sp	R	H	CGPT	GPT-3	GPT-4
B								
Tangconstructies aanpassen +	X	-	-	-	+	+	+	+
Zinnen langer dan tien woorden inkorten. +	X	-	-	-	+	+	+	+
Verwijswoorden aanpassen +	X	-	-	-	+	+	+	+
Voorzetsluitdrukkingen vervangen +	X			-	+	+	+	+
Samengestelde werkwoorden vervangen +	X	-	-	-	+	+	+	+
Gebruik de actieve stem +	X	-	-	-	+	+	+	+
Vermijd onregelmatige werkwoorden +	X	-	-	-	+	+	+	+

4.4. Samenvatten

De huidige tools in het onderwijs laten gebruikers toe om zinnen te markeren. Vervolgens worden deze gemarkeerde zinnen aan elkaar gekoppeld. De semantiek in de resulterende tekst blijft identiek, maar de resulterende tekst kan niet coherent zijn omwille van de extraherende samenvatting. Parafraseren of abstraherend samenvatten is echter niet mogelijk met software momenteel in het onderwijs beschikbaar.

Onderwerp TA	Mv	Sp	K3000	AS	IW
Bronvermelding -	X	-	-	-	-
Automatische marke- ring van de be- langrijke zinnen -	X	-	-	-	-
Automatische mar- kering van de moeilijk leesbare zinnen -	X	-	-	-	-
Gemarkeerde zinnen samenvat- ten X	X	X	X	X	X
Gemarkeerde zinnen abstra- herend samenvat-	X	-	-	-	-

Huidige tools maken gebruik van geavanceerde taalmodellen, zoals BERT of GPT-3. Dit leidt tot meer functionaliteiten waaronder abstraherend samenvatten op basis van gemarkeerde zinnen of woorden gekozen door de eindgebruiker. De experimenten met teksten wijzen uit dat GPT en Bing AI de nadruk legt op het behouden van bronreferenties. Wanneer expliciet gevraagd aan de Bing chatbot, geeft het model bronnen terug die buiten het oorspronkelijke artikel te vinden zijn.

Onderwerp	Mv	Ss	Sp	R	H	CGPT	GPT-3	GPT-4
B								
Bronvermelding	X	-	-	-	-	+	+	+
Automatische marke- ring van de be- langrijke zinnen	X	-	-	-	-	+	+	+
+								
Automatische mar- kering van de moeilijk leesbare zinnen	X	-	-	-	-	+	+	+
+								
Gemarkeerde zinnen samenvat- ten	X	-	X	-	X	+	+	+
+								
Gemarkeerde zinnen abstra- herend samenvat- ten	X	-	X	X	X	+	+	+
+								
Automatische extrahe- rende samenvat- ting	X	-	X	-	X	+	+	+
+								
Automatische abstrahe- rende samenvat-	X	X	X	-	X	X	X	X

4.5. Functionaliteiten

Aanvullend kan de docent het formaat van de vereenvoudigde tekst beïnvloeden. Zo maakt een van de vereenvoudigde versies gebruik van een tabelstructuur om de tekst op een overzichtelijke manier weer te geven. Verschillende formaten zijn echter enkel binnen ChatGPT en de bijhorende Codex-engine terug te vinden. Het is mogelijk om zero-shot example formaat mee te geven waarop het model een antwoord kan genereren. Scispace is hiertoe niet in staat, maar is sneller geneigd om de samengevatte tekst als opsomming naar de gebruiker te retourneren. Andere taalmodellen -en vereenvoudigingstools houden het bij doorlopende tekst, waarvan sommigen deze uitvoer opsplitsen per paragraaf en sommigen deze als één volledige paragraaf uitprinten.

Onderwerp TA	Mv	Sp	K3000	AS	IW
Lettertype aanpas- sen -	X	-	-	-	-
Lettergrootte aanpas- sen -	X	-	-	-	-
Formaat aanpas- sen -	X	-	-	-	-
Achtergrond kleur aanpas- sen -	X	-	-	-	-
Browserextensie X	nvt	-	-	-	-
Exporteren naar PDF mogelijk X	nvt	-	-	-	-
Afbeelding uploaden -	nvt	-	-	-	-
Afbeelding mvt	X	X	X	X	X

Alle tools maken momenteel gebruik van het internet. Net zoals ... aangeeft is dit nodig om de toepassing zo licht mogelijk te maken. Wel is onduidelijk of deze tools een externe API aanspreken.

Onderwerp	Mv	Ss	Sp	R	H	CGPT	GPT-3	GPT-4
B								
Lettertype aanpas- sen -	X	-	-	-	-	-	-	-
Lettergrootte aanpas- sen -	X	-	-	-	-	-	-	-
Formaat aanpas- sen -	X	-	-	-	-	-	-	-
Achtergrond aanpas- sen -	X	-	-	-	-	-	-	-
Browserextensie X	X	-	X	X	-	-	-	-
Exporteren naar PDF mogelijk -	nvt	-	-	X	-	-	-	-
Afbeelding uploaden X	mvt	-	-	-	-	-	-	X
Afbeelding lezen	mvt	-	-	-	-	-	-	X
Afbeelding interprete- ren	mvt	-	-	-	-	-	-	X
Netwerkverbinding nodig	binding	X	X	X	X	X	X	X
Webapplicatie of online	nvt	X	X	X	X	X	X	X

4.6. Voor ontwikkelaars

In mindere mate zijn er beperkingen voor de tekstsoftware die momenteel in het onderwijs wordt ingezet. Ontwikkelaars kunnen echter geen API aanspreken waarvan de volgende softwarepakketten gebruik maakt. Daarnaast is het niet mogelijk om te achterhalen van welk taalmodel de softwarepakketten gebruik maakt, of deze al dan niet aan bod komt.

Onderwerp TA	Mv	Sp	K3000	AS	IW
Karakterlimiet -	nvt	-	-	-	-
Betalend -	nvt	X	X	X	X
API- sleutel nodig -	nvt	-	-	-	-
Betafase of wacht- lijst -	nvt	-	-	-	-
Multilinguaal model -	nvt	-	-	X	-
White- box -	nvt	-	-	-	-
Black-box X	nvt	-	-	-	-

Ontwikkelaars moeten rekening houden bij de karakter- of tokenlimiet bij alle modellen of tools. Dit hindert ontwikkelaars bij het ontwerpen en ontwikkelen van

software waarbij grote documenten vanaf twee tot drie pagina's voltekst, moeten opgebroken worden in kleinere subdelen. Wetenschappelijke artikelen volgen een logische structuur, dus hier kunnen ontwikkelaars op inspelen. De meeste software is vrij beschikbaar, al zijn niet alle functionaliteiten vrij ter beschikking tot het grote publiek. De GPT-modellen, met uitzondering op chatbots, vereisen het gebruik van een API-sleutel. Het gebruik van deze sleutel is gekoppeld aan *payment subscription* van OpenAI. Alle vermelde modellen maken gebruik van een black-box model. Geen taalmodel is ertoe in staat om duidelijk aan te geven waarom een zin als moeilijk wordt bestempeld, of waarom een woord als moeilijk werd bepaald. Dit sluit aan bij de bevindingen van Gooding (2022). *Black-box* taalmodellen zijn dominant aanwezig, maar de zoektocht naar een white-box taalmodel van eenzelfde caliber is niet evident.

Onderwerp B	Mv	Ss	Sp	R	H	CGPT	GPT-3	GPT-4
Karakterlimiet 4096	nvt	2048	-	-	-	2048*	4096	4096
Betalend -	nvt	-	X	-	-	X	X	-
API-sleutel nodig X	nvt	-	-	-	-	X	X	X
Betafase of wachtlijst -	nvt	-	-	X	X	-	X	X
Multilinguaal model X	nvt	-	-	X	X	X	X	X
White-box -	nvt	-	X	-	-	-	-	-
Black-box +	nvt	X	X	X	X	+	+	+

4.7. Conclusie

Huidige tools hebben elk een uitblinkende functionaliteit, maar er is geen manusje-van-alles. De uitgeteste toepassingen gebruiken vrij beschikbare modellen en API's. Promptgebaseerde toepassingen kunnen veelbelovende vereenvoudigde teksten genereren, maar er moet een intuïtieve manier worden aangeboden aan gebruikers. Zo hoeven zij niet aan prompt engineering te doen. De requirementsanalyse wijst uit dat het prototype een duidelijke opsplitsing moet maken tussen de verwachte functionaliteiten voor een scholier als voor een docent die een vereenvoudigde tekst wilt laten maken voor een scholier. Scholieren met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs hebben nood aan een ondersteunende tool

die hen toelaat om meer info rond zinnen of woorden op te halen, zodat zij de teksten beter kunnen lezen zonder dat de zinnen hun semantiek verliezen of zodat de scholieren niet de nodige kennis ontbreken zoals jargon of zinsstructuren. De docent daarentegen zal een overzicht moeten kunnen krijgen van de oorspronkelijke tekst, alsook keuzes aangereikt moeten krijgen waaraan de vereenvoudigde tekst kan voldoen. De resulterende tekst wordt in PDF of HTML-vorm aan de eindgebruiker aangereikt.

5

Prototype voor tekstvereenvoudiging

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling van een prototype voor tekstvereenvoudiging voor scholieren met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs omschreven. Allereerst wordt de opzet en voorbereidende keuzes voor de webapplicaties beschreven. Daarna wordt de conversie van invoerbestand naar uitvoerformaat beschreven. Dit hoofdstuk beantwoordt de deelvraag: **'Hoe kan een intuïtieve lokale webtoepassing worden ontwikkeld die zowel scholieren met dyslexie als docenten helpt bij het vereenvoudigen van wetenschappelijke artikelen met behoud van de semantiek en de nodige jargon en zinsstructuren?'** Aanvullend hierop, 'Waarmee moeten ontwikkelaars rekening houden bij het ontwikkelen van een dergelijke applicatie voor tekstvereenvoudiging?'.

5.1. Opbouw van een prototype

Het prototype maakt gebruik van een Flask en het Jinja-framework. Aanvullend maakt het prototype gebruik van de nodige HTML- en CSS bestanden om de nodige visuele ondersteuning te kunnen aanbieden aan zowel lectoren als scholieren met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs. Het aanspreken van de back-end vanuit de HTML-pagina's gebeurt met JavaScript-calls. Voordat de Flask-applicatie wordt ontwikkeld, worden de benodigde vereenvoudigingsfunctionaliteiten in Python-notebooks ontwikkeld. JavaScript is in staat om intuïtieve handelingen zoals het markeren van tekst of woorden te verwerken. Daarnaast zal JavaScript ook calls sturen naar de Python back-end. Dit prototype maakt gebruik van Python om handelingen zoals granulaire interactie met de taalmodellen of NLP-bibliotheken uit te voeren.

5.2. Tekstvereenvoudiging met API

GPT-3 is enkel beschikbaar in de vorm van een API. Om afwijkende resultaten op een prompt te vermijden, wordt de temperature op nul geplaatst en de *top_p* waarde wordt ingeschat op 80%. De betekenis van woorden opzoeken kan ook zonder GPT-3. Lexicala is een API die betekenis van opgevraagde woordenschat teruggeeft naar gelang taal en soort woord. Om een zo correct mogelijke definitie terug te krijgen, wordt zowel het woord als de PoS-tag meegegeven. Er wordt rekening gehouden met polysemous (woorden met meerdere betekenissen). Alle woorden aan de API moeten in lowercase worden meegegeven. In principe kan de Lexicala API volledig in JavaScript worden gedraaid, al zijn extra woordkenmerken noodzakelijk voor correcte resultaten. De woordkenmerken zoals de PoS-tag wordt opgehaald met de Spacy-bibliotheek via Python. De keuze om de PoS-tagging te baseren op de zin en niet het woord maakt het systeem minder vatbaar op afwisselend taalgebruik. Echter het gebruik van afwisselende woordenschat, wat prevalent is bij informatica-gerelateerde wetenschappelijke papers, maakt het systeem wel vatbaar op het niet kunnen terugvinden van deze woorden. Er wordt gesuggereerd om een valnet aan te maken, door ofwel de taal te veranderen naar Engels of Frans, ofwel door het GPT-3 model aan te spreken om een alternatieve definitie op te halen.

Voor extraherende samenvatting gebruikt het prototype een taalmodel beschikbaar op HuggingFace. Voor abstraherende samenvatting maakt het prototype enerzijds gebruik van taalmodellen gratis en vrij beschikbaar op HuggingFace, alsook het GPT-3 taalmodel. Beide opties zijn mogelijk aan te spreken via een inference API. Dit gebruik belemmert de ontwikkelaar niet om extra parameters, waaronder maximale lengte van de gegenereerde tekst, mee te geven. Nadelig is deze manier enkel met een internetverbinding beschikbaar, alsook kan geen extra trainingsdata worden meegegeven. Het prototype maakt een onderscheid tussen een niet-gepersonaliseerde en gepersonaliseerde vereenvoudiging. Niet prompt-gebaseerde taalmodellen kunnen een gelijkwaardige vereenvoudiging aanbieden. Een prompt-gebaseerd taalmodel wordt aangesproken als de eindgebruiker wel speciale remarks heeft, zoals het weglaten van bepaalde syntax of weglaten van vooraf gedefinieerde woordenschat. HuggingFace taalmodellen via een inference api aanspreken vereist eerst een verplichte opstarttijd. Zo niet zal de api een timeout terugsturen. De opstarttijd voor alle gebruikte HuggingFace-taalmodellen wordt bij de opstart van de applicatie afgehandeld.

Het merendeel van de gebruikte taalmodellen is Engelstalig of is nadrukkelijk getraind op basis van Engelstalige datasets. De ingegeven tekst wordt eerst vertaald naar het Engels om zo de kans op een accurate vereenvoudiging te verhogen. Voor de vertaling wordt de Google Translate Python-package gebruikt. Deze is minder accuraat vergeleken met DeepL, maar biedt een gratis beschikbaar en aanvaardbaar alternatief aan. Factoren zoals topic diversity en semantische redundantie moeten overwogen worden bij het kiezen van een taalmodel voor extraherend sa-

menvatten. Lange documenten samenvatten kan zoals aangeduid in literatuurstudie door extraherende samenvatting, gevolgd door abstraherende samenvatting om de tekst coherent te doen blijken. Eerder werd er gekozen om de voltekst per paragraaf bij te houden. Uit iedere paragraaf wordt een ideaal aantal zinnen ge-extraheerd om nadien geparafraseerd te worden door GPT-3 of een HuggingFace taalmodel, afhankelijk van de keuze van de eindgebruiker.

5.3. Tekstinhoud extraheren uit een PDF

Tekst uit een PDF-bestand extraheren gebeurt met PDFMiner. Alle pagina's worden overlopen en de tekstinhoud wordt per pagina in een array geplaatst. Door middel van een aparte functie wordt de tekst opgesplitst per paragraaf en vervolgens per zin. Het resultaat van deze transformatie is een vierdimensionale array. Deze transformatie bevoordeelt het proces om vervolgens de teksten per zin op de webpagina uit te printen. De woorden in een zin worden als key-value paar opgeslaan. De sleutel verwijst hier naar de woord in een zin. De bijhorende waarde verwijst naar de PoS-tag die aan dit woord toebehoort. Dit biedt kansen toe doordat de sleutelwaarden nu overlopen kunnen worden om een klasse te koppelen aan ieder woord. Op deze manier kunnen scholieren en lectoren kiezen om zo alle werk-en naamwoorden of adjectieven te tonen met een volgens hun gekozen kleur.

5.4. Docker-omgeving

Voor een optimale opzet als ontwikkelaars wordt Docker ingezet voor de deployment. Een bash of bat-scriptbestand vereenvoudigt de opstart van deze webapplicatie in tegenstelling tot de opstart per terminal. De nodige Python-bibliotheken worden alvorens opgehaald met Pipreq. De literatuurstudie wees uit om gebruik te maken van meerdere Docker-containers wanneer taalmodellen lokaal worden opgeslaan. Alle taalmodellen worden per API aangesproken, dus één Docker-container voor de webapplicatie volstaat voor dit prototype.

5.5. Resultaten

5.5.1. Taalmodellen

SC en BART-SC scoren subjectief hoger dan de andere modellen. Zij bekijken enkel de gekregen zin. De andere modellen zijn eerder geneigd om extra tekst toe te voegen. Er kan niet achterhaald worden waarom dat deze extra tekst wordt meegegeven. BART-SC kan bijzaak behouden, terwijl SC sneller de neiging heeft om enkel de kernzaak te behouden in de vereenvoudigde tekst. Bij de inference API's moet er expliciet worden aangegeven om welke transformatie dit gaat.

5.6. Conclusie

Dit prototype wordt enkel binnen een lokale omgeving opgezet en is nog niet bruikbaar voor het grote publiek. Met PDF's of voltekst als invoer is het prototype in staat om teksten lexicaal en syntactisch te vereenvoudigen. Het prototype is functioneel voor zowel de doelgroep lectoren als leerlingen, twee doelgroepen die elk een andere functionaliteit prioriteren. Het prototype maakt gebruik van API's waaronder HuggingFace Inference APIs, Lexicala API en het GPT-3 API. Deze ontwerpkeuze bespaart geheugenruimte voor ontwikkelaars en vermindert de benodigde rekenkracht voor een prototype. Eenmaal ontwikkelaars de toepassing willen uitrollen naar het grote publiek, wordt er net zoals bij (...) aangeraden om de taalmodellen zelf te hosten. Aanvullend hierop kunnen ontwikkelaars deze modellen extra trainen op basis van de gewenste casus. Ontwikkelaars kunnen voor algemene samenvattings- en vereenvoudigingstaken gebruik maken van algemene taalmodellen die vrij beschikbaar op HuggingFace of dergelijke platforms terug te vinden zijn. GPT-3 blinkt uit in gepersonaliseerde vereenvoudigings- en samenvattingstaken. Engelstalige prompts die expliciet de uitvoertaal vermelden zijn nauwkeuriger dan Nederlandstalige prompts. Ontwikkelaars moeten rekening houden met het gebrek aan structuur bij het ophalen van tekstinhoud uit een PDF-bestand.

6

Vergelijkende studie

Met behulp van leesgraadsformules worden de vereenvoudigde teksten of uitvoer van verschillende taalmodellen tegenover elkaar gestaafd. Daarnaast worden voor twee wetenschappelijke artikelen de automatisch vereenvoudigde uitvoer vergeleken met dat van een handmatig vereenvoudigde referentietekst.

6.1. Methodologie

De resultaten van de vereenvoudigde wetenschappelijke artikelen worden vergeleken met geautomatiseerde en handmatige tekstanalyse. Voor de geautomatiseerde analyse worden softwarepakketten gebruikt. De statistieken worden in tabelvorm weergegeven met behulp van Pandas.

6.2. Vergelijking met referentieteksten

6.3. Vergelijking zonder referentieteksten

6.4. Conclusie

7

Conclusie

Voldoet de huidige software aan de noden van scholieren met dyslexie in het middelbaar onderwijs?

De huidige software uitgeleend aan scholieren met dyslexie in de derde graad van het middelbaar onderwijs voldoet niet aan de noden. De tekstvereenvoudiging - en samenvattingsfuncties gaan niet verder dan het markeren van zinnen, om deze later om te vormen naar een tekst die geen rekening houdt met de coherentie.

Advies bij het gebruik van pre-trained taalmodellen bij automatische tekstvereenvoudiging.

Bestaande taalmodellen vereenvoudigen de ontwikkeling voor een dergelijke toepassing. Het prototype wijst uit dat vrij beschikbare taalmodellen zoals BERT en verwante BERT-varianten een oplossing bieden voor semantische analyse, kernwoorden achterhalen en extraherende samenvatting. Complexere vereenvoudigingstechnieken zoals lexicale en syntactische vereenvoudiging en abstraherende samenvatting kunnen ontwikkeld worden met complexere taalmodellen, zoals GPT-3. Ontwikkelaars moeten bij deze keuze rekening houden met de schaal van de modellen. BERT is mogelijk om abstraherende samenvatting mogelijk te maken, maar zoals aangetoond staat deze in de schaduw van GPT-3 wat voor ontwikkelaars vrij beschikbaar is. Omgekeerd is GPT-3 een *overkill* voor taken zoals het ophalen van kernwoorden of aanduiden van belangrijke zinnen, wat taken zijn die kost- en energiereducerend kunnen aangepakt worden.

Het GPT-3 model maakt complexe en granulaire NLP-transformaties op lexicaal en syntactisch niveau mogelijk voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Echter houdt het model geen rekening met referenties buiten de getrainde data, wat tot problemen bij de credibiliteit van data kan leiden. Bing AI daarentegen doet dit wel en vormt een goede fundering voor ontwikkelaars om meer referentiemateriaal aan te bieden in ondersteunende software binnen het onderwijs.

Nieuwe vragen tot verder onderzoek.

Er is meer onderzoek nodig naar hoe de deployment van webtoepassingen en browserextensies die tekstvereenvoudiging in het onderwijs kan gebeuren. Met alsmaar grotere taalmodellen, zoals het opkomende GPT-4 en LLaMa moet er ook meer onderzoek zijn naar de verschillen op taalvlak ten opzichte van de toename in parameters. De overstap maken qua taalmodellen is kostelijk voor ontwikkelaars en het eerdere onderzoek van (..) wees uit dat de grootte van taalmodellen alsmaar minder relevant wordt.

Onderzoeksvoorstel

Samenvatting

Ingewikkelde woordenschat en zinsbouw hinderen scholieren met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs bij het lezen van wetenschappelijke artikelen. Adaptieve tekstvereenvoudiging helpt deze scholieren bij hun lees- en verwerkingsnelheid. Daarnaast kan artificiële intelligentie (AI) dit proces automatiseren om de werkdruk bij leraren en scholieren te verminderen. Dit onderzoek achterhaalt met welke technologische en logopedische aspecten AI-ontwikkelaars rekening moeten houden bij de ontwikkeling van een AI-toepassing voor adaptieve en geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Hiervoor is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: "Hoe kan een wetenschappelijk artikel automatisch worden vereenvoudigd, gericht op de unieke noden van scholieren met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs?". Een vergelijkende studie beantwoordt deze onderzoeksvraag en is uitgevoerd met bestaande toepassingen en een prototype voor adaptieve en geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. Uit de vergelijkende studie blijkt dat toepassingen om wetenschappelijke artikelen te vereenvoudigen, gemaakt zijn voor een centrale doelgroep en geen rekening houden met de unieke noden van een scholier met dyslexie in het derde graad middelbaar onderwijs. Adaptieve software voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging is mogelijk, maar ontwikkelaars moeten meer inzetten op de unieke noden van deze scholieren.

A.1. Introductie

Het Vlaams middelbaar onderwijs staat op barsten. Leraren en scholieren worden overspoeld door werkdruk en stress. Bovendien is de derde graad van het middelbaar onderwijs een belangrijke mijlpaal voor de verdere loopbaan van scholieren, al hebben zij volgens Dapaah en Maenhout (2022) dan moeite om grip te krijgen

op de vakliteratuur bij STEM-vakken. Het STEM-agenda¹ van de Vlaamse Overheid moet het STEM-onderwijs tegen 2030 aantrekkelijker te maken, door de ondersteuning voor zowel leerkrachten als scholieren te verbeteren. Toch wordt het aanpakken van de steeds complexere wetenschappelijke taal, zoals beschreven in Barnett en Doubleday (2020), niet opgenomen in het STEM-agenda. Wetenschappelijke artikelen vereenvoudigen, op maat van de noden voor een scholier met dyslexie in het middelbaar onderwijs, is tijds- en energie-intensief voor leerkrachten en scholieren. Automatische en adaptieve tekstvereenvoudiging biedt hier een baanbrekende oplossing om de werkdruk in het middelbaar onderwijs te verminderen. Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen met welke technologische en logopedische aspecten AI-ontwikkelaars rekening moeten houden bij de ontwikkeling van een adaptieve AI-toepassing voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging. De volgende onderzoeksvraag is opgesteld: "Hoe kan een wetenschappelijke artikel automatisch vereenvoudigd worden, gericht op de verschillende behoeften van scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs?". Het doel wordt bereikt door een antwoord op de volgende deelvragen te formuleren. Eerst geeft de literatuurstudie een antwoord op de eerste vier deelvragen. Daarna vormt het veldonderzoek een antwoord op de vijfde deelvraag. Ten slotte beantwoordt de vergelijkende studie de zesde en laatste deelvraag. De resultaten van dit onderzoek zetten AI-ontwikkelaars aan om een toepassing te maken om scholieren met dyslexie te kunnen ondersteunen in de derde graad middelbaar onderwijs.

1. Welke aanpakken zijn er voor geautomatiseerde tekstvereenvoudiging? Aansluitende vraag: "Hoe worden teksten handmatig vereenvoudigd voor scholieren met dyslexie?"
2. Welke specifieke noden hebben scholieren van de derde graad middelbaar onderwijs bij het begrijpen van complexere teksten?
3. Wat zijn de specifieke kenmerken van wetenschappelijke artikelen?
4. Met welke valkuilen bij taalverwerking met AI moeten ontwikkelaars rekening houden?
5. Welke toepassingen, tools en modellen zijn er beschikbaar om Nederlandstalige geautomatiseerde tekstvereenvoudiging met AI mogelijk te maken?
6. Welke functies ontbreken AI-toepassingen om geautomatiseerde én adaptieve tekstvereenvoudiging mogelijk te maken voor scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs? Aansluitende vraag: "Welke manuele methoden voor tekstvereenvoudiging komen niet in deze tools voor?"

¹<https://www.vlaanderen.be/publicaties/stem-agenda-2030-stem-competenties-voor-een-toekomst-en-missiegericht-beleid>

A.2. State-of-the-art

A.2.1. Tekstvereenvoudiging

De voorbije tien jaar is artificiële intelligentie (AI) sterk verder ontwikkeld. Vasista (2022) benadrukt dat de toename in kennis voor nieuwe toepassingen zorgde. Tekstvereenvoudiging vloeide hier uit voort. Momenteel bestaan er al robuuste toepassingen die teksten kunnen vereenvoudigen, zoals Resoomer², Paraphraser³ en Prepostseo⁴. Binnen het kader van tekstvereenvoudiging is er bestaande documentatie beschikbaar waar onderzoekers het voordeel van toegankelijkheid aanhalen, maar volgens Gooding (2022) ontbreken deze toepassingen de extra noden die scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs vereisen.

Shardlow (2014) haalt aan dat het algemene doel van tekstvereenvoudiging is om ingewikkelde bronnen toegankelijker te maken. Het zorgt voor verkorte teksten zonder de kernboodschap te verliezen. Siddharthan (2014) haalt verder aan dat tekstvereenvoudiging op één van drie manieren gebeurt. Er is conceptuele vereenvoudiging waarbij documenten naar een compacter formaat worden getransformeerd. Daarnaast is er uitgebreide modificatie die kernwoorden aanduidt door gebruik van redundantie. Als laatste is er samenvatting die documenten verandert in kortere teksten met alleen de topische zinnen. Met deze concepten zijn ontwikkelaars volgens Siddharthan (2014) in staat om ingewikkelde woorden te vervangen door eenvoudigere synoniemen of zinnen te verkorten zodat ze sneller leesbaar zijn.

Tekstvereenvoudiging behoort tot de zijtak van *Natural Language Processing* (NLP) in AI. NLP omvat methodes om menselijke teksten om te zetten in tekst voor machines. Documenten vereenvoudigen met NLP kan volgens Chowdhary (2020) op twee manieren: extract of abstract. Bij extractieve vereenvoudiging worden zinnen gelezen zoals ze zijn neergeschreven. Vervolgens bewaart een document de belangrijkste taalelementen om de tekst te kunnen hervormen. Deze vorm van tekstvereenvoudiging komt volgens (Sciforce, 2020) het meeste voor. Daarnaast is er abstracte vereenvoudiging waarbij de kernboodschap wordt bewaard. Met de kernboodschap wordt er een nieuwe zin opgebouwd. Volgens het onderzoek van Chowdhary (2020) heeft deze vorm potentieel, maar het zit nog in de kinderschoenen.

A.2.2. Noden van scholieren met dyslexie

Het experiment van Franse wetenschappers

Gala en Ziegler (2016) illustreert dat manuele tekstvereenvoudiging schoolteksten toegankelijker

maakt voor kinderen met dyslexie. Dit deden ze door simpelere synoniemen en

²<https://resoomer.com/nl/>

³<https://www.paraphraser.io/nl/tekst-samenvatting>

⁴<https://www.prepostseo.com/tool/nl/text-summarizer>

zinsstructuren te gebruiken. Tien kinderen werden opgenomen in het experiment, variërend van 8 tot 12 jaar oud. Verwijswoorden werden vermeden en woorden kort gehouden. De resultaten waren veelbelovend. Het leestempo lag hoger en de kinderen maakten minder leesfouten. Ook bleek er geen verlies van begrip in de tekst bij geteste kinderen. Resultaten van de studie werden gebundeld voor de mogelijke ontwikkeling van een AI-tool.

De visuele weergave van tekst beïnvloedt de leessnelheid bij scholieren met dyslexie. Zo haalt het onderzoek van Rello, Kanvinde e.a. (2012) tips aan waarmee teksten en documenten rekening moeten houden bij scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs. Het gaat over speciale lettertypes, spreiding tussen woorden en het gebruik van inzoomen op aparte zinnen. Het onderzoek haalt verder aan dat teksten voor deze unieke noden aanpassen tijdrovend is, dus tekstvereenvoudiging door AI kan een revolutionaire oplossing bieden. De Universiteit van Kopenhagen is met bovenstaande idee aan de slag gegaan. Onderzoekers Bingel e.a. (2018) hebben gratis software ontwikkeld, genaamd Hero⁵, om tekstvereenvoudiging voor scholieren in het middelbaar onderwijs met dyslexie te automatiseren. De software bestudeert met welke woorden de gebruiker moeite heeft, en vervangt die door simpelere alternatieven. Hero bevindt zich nu in beta-vorm en wordt enkel in het Engels en Deens ondersteund. Als alternatief is er Readable⁶. Dit is een Engelstalige AI-toepassing dat zinnen beoordeeld met leesbaarheidsformules.

Roldós (2020) haalt aan dat NLP in de laatste decennia volop in ontwikkeling is, maar ontwikkelaars botsen nog op uitdagingen. Het gaat om zowel interpretatie- als dataproblemen bij AI-modellen. Het onderzoek haalt twee punten aan. Allereerst is het voor een machine moeilijk om de context van homoniemen te achterhalen. Bijvoorbeeld bij het woord 'bank' is het niet duidelijk voor de machine of het gaat over de geldinstelling of het meubel. Daarnaast zijn synoniemen een probleem voor tekstverwerking.

Het onderzoek van Sciforce (2020) haalt aan dat het merendeel van NLP-toepassingen Engelstalige invoer gebruikt. Niet-Engelstalige toepassingen zijn zeldzaam. De opkomst van AI technologieën die twee datasets gebruiken, biedt een oplossing voor dit probleem. De software vertaalt eerst de oorspronkelijke tekst naar de gewenste taal, voordat de tekst wordt herwerkt. Hetzelfde onderzoek bewijst dat het vertalen van gelijkaardige talen, zoals Duits en Nederlands, een minimaal verschil opleverd. Volgens Plavén-Sigray e.a. (2017) houden onderzoekers zich vaak in hun eigen taalbubbel, wat negatieve gevolgen heeft voor de leesbaarheid van een wetenschappelijk artikel. Bovendien vormt de stijgende trend van het gebruik aan acroniemen Barnett en Doubleday (2020) een extra hindernis. Donato e.a. (2022) haalt aan dat onbegrijpelijke literatuur, waaronder studiemateriaal geschreven door de docent

⁵<https://beta.heroapp.ai/>

⁶<https://readable.com/>

en online wetenschappelijke artikelen, één van de redenen is waarom scholieren met dyslexie in het middelbaar onderwijs van richting veranderen.

A.2.3. Huidige toepassingen

Vlaanderen heeft weinig zicht op de geïmplementeerde AI software in scholen. Dit werd vastgesteld door (Martens e.a., 2021a), een samenwerking tussen de Vlaamse universiteiten en overheid voor AI. Vergeleken met andere Europese landen, maakt België het minst gebruik van leerling-georiënteerde hulpmiddelen. Degenen die wel gebruikt worden, zijn vooral online leerplatformen voor zelfstandig werken. Ook maakt België amper gebruik van beschikbare software die de leermethoden en -noden van leerlingen evalueert (Martens e.a., 2021b).

Verhoeven (2023) haalt aan dat AI-toepassingen zoals ChatGPT, Google Bard en Bing AI kunnen helpen om routinematig werk te verminderen in het onderwijs. Echter haalt Deckmyn (2021) aan dat GPT-3, het model van ChatGPT, sterker staat in het maken van Engelstalige teksten vergeleken met Nederlandstalige teksten. De databank waar het GPT-3 model mee is getraind, bestaat uit 92% Engelstalige woorden, terwijl er 0,35% Nederlandse woorden aanwezig zijn in dezelfde databank. Ontwikkelaars moeten de evolutie van deze modellen opvolgen, voordat er Nederlandstalige toepassingen mee worden gemaakt.

A.2.4. Ontwikkelen met AI

Python staat bovenaan de lijst van programmeertalen voor NLP-toepassingen. Volgens het onderzoek van Thangarajah (2019) is dit te wijten aan de eenvoudige syntax, kleine leercurve en grote beschikbaarheid van kant-en-klare bibliotheken. Wiskundige berekeningen of statistische analyses kunnen worden uitgevoerd met één lijn code. Malik (2022) haalt de twee meest voorkomende aan, namelijk NLTK⁷ en Spacy⁸. *Deep Martin*⁹ bouwt verder op het onderzoek van Shardlow (2014) naar een pipeline voor lexicale vereenvoudiging. *Deep Martin* maakt gebruik van *custom transformers* om invoertekst te converteren naar een vereenvoudigde versie van de tekstinhoud.

Voor Germaanse talen zijn er enkele datasets en word embeddings beschikbaar die de complexiteit van woorden bijhouden. Zo zijn er in de Duitse taal Klexikon¹⁰ en TextComplexityDE¹¹. Een onderzoek van Suter e.a. (2016) bouwde een rule-based NLP-model met 'Leichte Sprache', wat een dataset is met eenvoudige Duitstalige zinsconstructies. Nederlandstalige datasets zijn in schaarse hoeveelheden beschikbaar, dus het vertalen uit een Germaanse taal is hier een optie.

Volgens Garbacea e.a. (2021) is het belangrijk dat AI-ontwikkelaars niet alleen aan-

⁷<https://www.nltk.org/>

⁸<https://spacy.io/>

⁹<https://github.com/chrislemke/deep-martin>

¹⁰<https://github.com/dennlinger/klexikon>

¹¹<https://github.com/babaknaderi/TextComplexityDE>

dacht besteden aan het aanpassen van woorden en zinnen, maar ook aan de gebruiker meegeven waarom iets is aangepast. De onderzoekers wijzen op twee ethische aspecten. Eerst moet de toepassing duidelijk aangeven waarom een woord of zin is aangepast. Het model moet de moeilijkheidsgraad van de woorden of zinnen bewijzen. Iavarone e.a. (2021) beschrijft een methode met regressiemodellen om de moeilijkheidsgraad te bepalen door een gemiddeld moeilijkheidspercentage per zin te berekenen. Daarnaast benadrukt Garbacea e.a. (2021) het belang van het markeren van de complexere delen van een tekst. Hiervoor haalt hetzelfde onderzoek methoden aan zoals *lexical* of *deep learning*.

Er is een tactvolle aanpak nodig om een vereenvoudigde tekst met AI te beoordelen. De studie van Swayamdipta (2019) haalt aan dat er extra nood is aan NLP-modellen waarbij de tekst zijn kernboodschap behoudt. Samen met Microsoft Research bouwden ze NLP-modellen die gericht waren op de bewaring van zinsstructuur en -context door *scaffolded learning*. Hiervoor maakten de onderzoekers gebruik van een voorspellingsmethode die de positie van woorden en zinnen in een document beoordeelde. De Flesch-Kincaid leesbaarheidstest is volgens Readable (2021) een alternatieve manier om vereenvoudigde tekstinhoud te beoordelen, zonder de nood aan *pre-trained* modellen. Deze score kan eenvoudig worden berekend met de *Python-library textstat*¹².

A.3. Methodologie

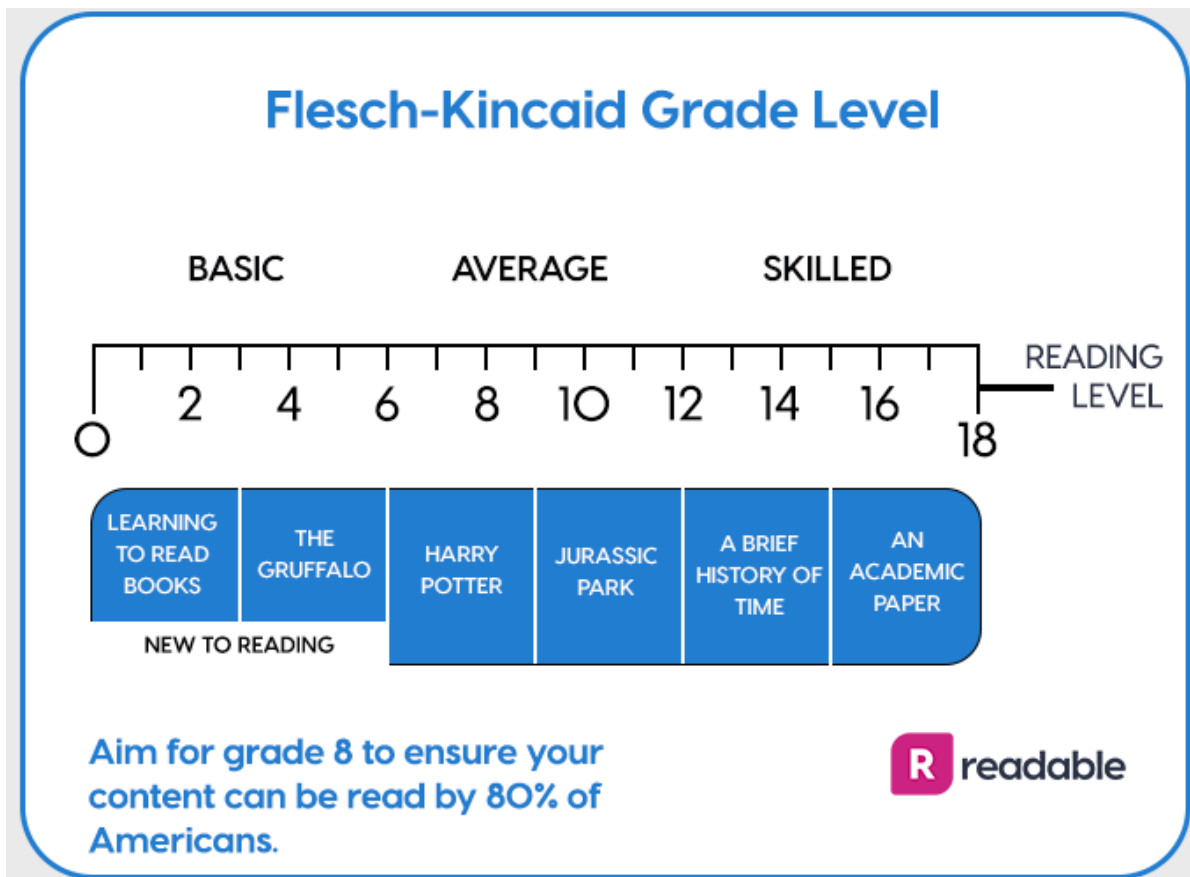
Een *mixed-methods* onderzoek toont aan hoe toepassingen automatisch een wetenschappelijke artikel kunnen vereenvoudigen, gericht op scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs. Het onderzoek houdt vijf grote fases in. De eerste fase is het proces van geautomatiseerde tekstvereenvoudiging beschrijven. Dit gebeurt via een grondige studie van vakliteratuur en wetenschappelijke teksten. Ook blogs van experts komen hier aan bod. Na het verwerven van de nodige inzichten wordt er een verklarende tekst opgesteld.

De tweede fase bestaat uit het analyseren van wetenschappelijke werken over de bewezen voordelen van tekstvereenvoudiging bij scholieren met dyslexie van de derde graad middelbaar onderwijs. Hiervoor zijn geringe thesissen beschikbaar, die zorgvuldigheid vragen tijdens interpretatie. De resulterende tekst bevat de voordelen samen met hun wetenschappelijke onderbouwing.

De derde fase is opnieuw een beschrijving. Hier worden de valkuilen bij taalverwerking met AI-software nagegaan. Deze fase van het onderzoek brengt mogelijke nadelen en tekortkomingen van AI-software bij tekstvereenvoudiging aan het licht. Dit gebeurt aan de hand van een technische uitleg.

De vierde fase omvat een toelichting over beschikbare AI toepassingen voor tekstvereenvoudiging. Aan de hand van een veldonderzoek op het internet en bij bedrijven wordt een longlist opgesteld van beschikbare toepassingen voor tekstver-

¹²<https://pypi.org/project/textstat/>

Figuur (A.1)
(Readable, 2021)

eenvoudiging in het middelbaar onderwijs. Met een requirementsanalyse wordt er een shortlist opgesteld van software. Het toetsen van verschillende tools wordt ook betrokken in deze fase. De shortlist vormt de basis voor de ontwikkeling van een prototype voor geautomatiseerde en adaptieve tekstvereenvoudiging.

De vijfde en laatste fase van het onderzoek bestaat uit het testen en beoordelen van gekozen AI-toepassingen voor tekstvereenvoudiging. In dit experiment proberen scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs de shortlisted AI toepassingen en het prototype uit. Het doel van het experiment is om de effectiviteit en gebruikersvriendelijkheid van deze toepassingen te beoordelen. Na een grondige analyse wordt er met de resultaten bepaalt of de toepassingen aan de unieke noden van een scholier met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs voldoen om wetenschappelijke artikelen te vereenvoudigen voor scholieren in het middelbaar onderwijs.

A.4. Verwacht resultaat, conclusie

Er wordt verwacht dat de huidige softwareoplossingen voor tekstvereenvoudiging onvoldoende aansluiten bij de noden van scholieren met dyslexie in de derde graad middelbaar onderwijs. Het prototype is moeilijk af te stemmen op de specifieke noden van deze doelgroep. Ontwikkelaars die werken met bestaande modellen moeten *custom transformers* inzetten om bevredigende resultaten te krijgen. Bovendien ontbreken er Nederlandstalige word embeddings die de complexiteit van elk woord bijhouden en aan kant-en-klare modellen die de inhoud van wetenschappelijke artikelen kunnen vereenvoudigen. Word embeddings uit een Germaanse taal gebruiken, gevolgd door vertaling naar het Nederlands is wel een aanvaardbaar alternatief.

Bibliografie

- Abdel-Salam, S. & Rafea, A. (2022). Performance Study on Extractive Text Summarization Using BERT Models. *Information*, (2).
- Althunayyan, S. & Azmi, A. (2021). Automated Text Simplification: A Survey. *ACM Computing Surveys*, 54, Article no. 43. <https://doi.org/10.1145/3442695>
- Anthony, C. (2020). Website design trends for dyslexia and ADHD. <https://www.verndale.com/insights/accessibility/website-design-trends-for-dyslexia-and-adhd>
- Ball, P. (2017). It's not just you: science papers are getting harder to read. *Nature*.
- Barnett, A. & Doubleday, Z. (2020). Meta-Research: The growth of acronyms in the scientific literature (P. Rodgers, Red.). *eLife*, 9, e60080.
- Bezem, A. & Lugthart, M. (2016). Visuele Disfunctie een onzichtbare belemmering bij lezen, spelling en concentratie. <https://beeldenbrein.nl/>
- Bilici, Ş. (2021). Sequence labeling.
- Bingel, J., Paetzold, G. & Søgaaard, A. (2018). Lexi: A tool for adaptive, personalized text simplification. *Proceedings of the 27th International Conference on Computational Linguistics*, 245–258.
- Binz, M. & Schulz, E. (2023). Using cognitive psychology to understand GPT-3. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 120(6).
- Bonte, M. (2020). *Bestaat Dyslexie?: En is het een relevante vraag?* uitgeverij SWP.
- Brown, T. B., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Dhariwal, P., Neelakantan, A., Shyam, P., Sastry, G., Askell, A., Agarwal, S., Herbert-Voss, A., Krueger, G., Henighan, T., Child, R., Ramesh, A., Ziegler, D. M., Wu, J., Winter, C., ... Amodei, D. (2020). Language Models are Few-Shot Learners.
- Bulté, B., Sevens, L. & Vandeghinste, V. (2018). Automating lexical simplification in Dutch. *Computational Linguistics in the Netherlands Journal*, 8, 24–48. <https://clinjournal.org/clinj/article/view/78>
- Canning, Y., Tait, J., Archibald, J. & Crawley, R. (2000). Cohesive Generation of Syntactically Simplified Newspaper Text. In P. Sojka, I. Kopeček & K. Pala (Red.), *Text, Speech and Dialogue* (pp. 145–150). Springer Berlin Heidelberg.
- Cao, M. (2022). A Survey on Neural Abstractive Summarization Methods and Factual Consistency of Summarization.
- Carbonell, J. & Goldstein, J. (1998). The use of MMR, diversity-based reranking for reordering documents and producing summaries. *Proceedings of the 21st*

- annual international ACM SIGIR conference on Research and development in information retrieval*, 335–336.
- Chowdhary, K. (2020). *Fundamentals of Artificial Intelligence*. Springer, New Delhi.
- Coster, W. & Kauchak, D. (2011). Learning to Simplify Sentences Using Wikipedia. *Proceedings of the Workshop on Monolingual Text-To-Text Generation*, 1–9. <https://aclanthology.org/W11-1601>
- Crevits, H. (2022, maart 13). *Kwart van bedrijven gebruikt artificiële intelligentie: Vlaanderen bij beste leerlingen van de klas* (Persbericht). Vlaamse Overheid Departement Economie, Wetenschap en Innovatie.
- Crossley, S. A., Allen, D. & McNamara, D. S. (2012). Text simplification and comprehensible input: A case for an intuitive approach. *Language Teaching Research*, 16(1), 89–108.
- Dandekar, N. (2016). How to use machine learning to find synonyms. <https://medium.com/@nikhilbd/how-to-use-machine-learning-to-find-synonyms-6380c0c6106b>
- Daoud, N. A. (2023). Vandaag Internationale Dag van de Moedertaal: Pleidooi voor Het Nederlands. <https://doorbraak.be/vandaag-internationale-dag-van-de-moedertaal-pleidooi-voor-het-nederlands/>
- Dapaah, J. & Maenhout, K. (2022, juli 8). *Iedereen heeft boter op zijn hoofd* (D. Standaard, Red.). https://www.standaard.be/cnt/dmf20220607_97763592
- De Belder, M.-F., Jan; Moens. Text simplification for children. eng. In: ACM; New York, 2010.
- De Craemer, J., Van Beeumen, L., Cooreman, A., Moonen, A., Rottier, J., Wagemakers, I. & Mardulier, T. (2018). Aan de slag met voorleessoftware op school. Een gids met 8 vragen en antwoorden. <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/onderwijspersoneel/van-basis-tot-volwassenenonderwijs/lespraktijk/ict-in-de-klas/voorleessoftware-voor-leerlingen-met-leesbeperkingen/aan-de-slag-met-voorleessoftware-op-school>
- De Meyer, I., Janssens, R. & Warlop, N. (2019). Leesvaardigheid van 15- jarigen in Vlaanderen: Overzicht van de eerste resultaten van PISA2018. <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?id=12265>
- Deckmyn, D. (2021, maart 19). *Robot schrijft mee De Standaard* (D. Standaard, Red.). https://www.standaard.be/cnt/dmf20210319_05008561
- Desoete, A. (2017). Dyslexie of dyscalculie, niet de schuld van het onderwijs! En een correcte diagnose schaadt niet. *SPRANKEL*, 28(2), 17–31.
- Donato, A., Muscolo, M., Arias Romero, M., Caprì, T., Calarese, T. & Olmedo Moreno, E. M. (2022). Students with dyslexia between school and university: Post-diploma choices and the reasons that determine them. An Italian study. *Dyslexia*, 28(1), 110–127.

- Dronberger, G. B. & Kowitz, G. T. (1975). Abstract readability as a factor in information systems. *Journal of the American Society for Information Science*, 26(2), 108–111.
- DuBay, W. H. (2004). The principles of readability. *Online Submission*.
- Eisenstein, J. (2019). *Introduction to Natural Language Processing*. MIT Press. <https://books.google.be/books?id=72yuDwAAQBAJ>
- F, M. & Ennals, R. (2010). True Enough: Learning to Live in a Post-Fact Society, John Wiley, New Jersey (2008). *International Journal of Information Management - INT J INFORM MANAGE*, 30, 180–180.
- Fabbri, A. R., Kryściński, W., McCann, B., Xiong, C., Socher, R. & Radev, D. (2020). SummEval: Re-evaluating Summarization Evaluation.
- Fardeen-, B. (2021). Complete Guide to Spacy Tokenizer with examples. <https://machinelearningknowledge.ai/complete-guide-to-spacy-tokenizer-with-examples/>
- Filipiak, P. (2020). Leesproblemen en Dyslexie: Leesproblemen -2-. https://wij-leren.nl/leesproblemen-dyslexie-woordbenoeming-woordherkenning-begripsprobleem-deel-twee.php#_edn11
- Gala, N. & Ziegler, J. (2016). Reducing lexical complexity as a tool to increase text accessibility for children with dyslexia. *Proceedings of the Workshop on Computational Linguistics for Linguistic Complexity (CL4LC)*, 59–66.
- Ganesan, K. (2018). ROUGE 2.0: Updated and Improved Measures for Evaluation of Summarization Tasks.
- Garbacea, C., Guo, M., Carton, S. & Mei, Q. (2021). Explainable Prediction of Text Complexity: The Missing Preliminaries for Text Simplification. *Proceedings of the 59th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics and the 11th International Joint Conference on Natural Language Processing (Volume 1: Long Papers)*, 1086–1097. <https://doi.org/10.18653/v1/2021.acl-long.88>
- Garg, H. (2022). Using GPT-3 for education: Use cases. <https://indiaai.gov.in/article/using-gpt-3-for-education-use-cases>
- Ghesquière, P. (2018). *Als leren pijn doet: Kinderen met een leerstoornis opvoeden en begeleiden*. Acco.
- Gooding, S. (2022). On the Ethical Considerations of Text Simplification. *Ninth Workshop on Speech and Language Processing for Assistive Technologies (SLPAT-2022)*, 50–57. <https://doi.org/10.18653/v1/2022.slpac-1.7>
- Gooding, S. & Kochmar, E. (2019). Complex word identification as a sequence labelling task. *Proceedings of the 57th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics*, 1148–1153.

- Greg, B., Atty, E., Elie, G., Joane, J., Logan, K., Lim, R., Luke, M. & Michelle, P. (2023). Introducing chatgpt and Whisper Apis. <https://openai.com/blog/introducing-chatgpt-and-whisper-apis>
- Hahn, U. & Mani, I. (2000). The Challenges of Automatic Summarization. *Computer*, 33, 29–36. <https://doi.org/10.1109/2.881692>
- Hale, A. (2022). Bullet points: What, why, and how to use them. <https://www.contentandcommas.com/bullet-points/>
- Hartley, J. (1999). From Structured Abstracts to Structured Articles: A Modest Proposal. *Journal of Technical Writing and Communication*, 29(3), 255–270. <https://doi.org/10.2190/3RWW-A579-HC8W-6866>
- Harwell, D. (2023). Tech's hottest new job: Ai whisperer. no coding required. <https://www.washingtonpost.com/technology/2023/02/25/prompt-engineers-techs-next-big-job/>
- Hayes, D. P. (1992). The growing inaccessibility of science. <https://www.nature.com/articles/356739a0>
- Hern, A. (2023). TechScape: Will meta's massive leak democratise AI – and at what cost? <https://www.theguardian.com/technology/2023/mar/07/techscape-meta-leak-llama-chatgpt-ai-crossroads>
- Hollenkamp, J. (2020). Summary and analysis of Scientific Research Articles - San Jose State ... <https://www.sjsu.edu/writingcenter/docs/handouts/Summary%20and%20Analysis%20of%20Scientific%20Research%20Articles.pdf>
- Hsu, W.-T., Lin, C.-K., Lee, M.-Y., Min, K., Tang, J. & Sun, M. (2018). A Unified Model for Extractive and Abstractive Summarization using Inconsistency Loss.
- Huang, S., Wang, R., Xie, Q., Li, L. & Liu, Y. (2019). An Extraction-Abstraction Hybrid Approach for Long Document Summarization. *2019 6th International Conference on Behavioral, Economic and Socio-Cultural Computing (BESC)*, 1–6.
- Hubbard, K. E. & Dunbar, S. D. (2017). Perceptions of scientific research literature and strategies for reading papers depend on academic career stage. *PLOS ONE*, 12(12), 1–16.
- Iavarone, B., Brunato, D. & Dell'Orletta, F. (2021). Sentence Complexity in Context. *Proceedings of the Workshop on Cognitive Modeling and Computational Linguistics*, 186–199. <https://doi.org/10.18653/v1/2021.cmcl-1.23>
- IBM. (2022). IBM Global AI Adoption Index 2022. <https://www.ibm.com/downloads/cas/GVAGA3JP>
- Iredale, G. (2022). An overview of tokenization algorithms in NLP. <https://101blockchains.com/tokenization-nlp/>
- Iskender, N., Polzehl, T. & Möller, S. (2021). Reliability of Human Evaluation for Text Summarization: Lessons Learned and Challenges Ahead. *Proceedings of the*

- Workshop on Human Evaluation of NLP Systems (HumEval)*, 86–96. <https://aclanthology.org/2021.humeval-1.10>
- Javourey-Drevet, L., Dufau, S., François, T., Gala, N., Ginestié, J. & Ziegler, J. C. (2022). Simplification of literary and scientific texts to improve reading fluency and comprehension in beginning readers of French. *Applied Psycholinguistics*, 43(2), 485–512. <https://doi.org/10.1017/S014271642100062X>
- Jiang, R. K. (2023). Prompt engineering : Deconstructing and managing intention. <https://www.linkedin.com/pulse/prompt-engineering-deconstructing-managing-intention-jiang/>
- Jones, R., Colusso, L., Reinecke, K. & Hsieh, G. (2019). r/science: Challenges and Opportunities in Online Science Communication. *CHI '19: Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1–14. <https://doi.org/10.1145/3290605.3300383>
- Jurafsky, D., Martin, J., Norvig, P. & Russell, S. (2014). *Speech and Language Processing*. Pearson Education. <https://books.google.be/books?id=Cq2gBwAAQBAJ>
- Kandula, S., Curtis, D. & Zeng-Treitler, Q. (2010). A semantic and syntactic text simplification tool for health content. *AMIA annual symposium proceedings, 2010*, 366.
- Khan, A. (2014). A Review on Abstractive Summarization Methods. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*, 59, 64–72.
- Khurana, D., Koli, A., Khatter, K. & Singh, S. (2022). Natural Language Processing: State of The Art, Current Trends and Challenges. *Multimedia Tools and Applications*, 82, 25–27.
- Li, C. (2022). OpenAI's GPT-3 language model: A technical overview. <https://lambdalabs.com/blog/demystifying-gpt-3>
- Li, J., Sun, A., Han, J. & Li, C. (2018). A Survey on Deep Learning for Named Entity Recognition.
- Lin, C.-Y. (2004). ROUGE: A Package for Automatic Evaluation of Summaries. *Text Summarization Branches Out*, 74–81. <https://aclanthology.org/W04-1013>
- Lin, H. & Bilmes, J. (2010). Multi-document summarization via budgeted maximization of submodular functions. *Human Language Technologies: The 2010 Annual Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics*, 912–920.
- Linderholm, T., Everson, M. G., van den Broek, P., Mischinski, M., Crittenden, A. & Samuels, J. (2000). Effects of Causal Text Revisions on More- and Less-Skilled Readers' Comprehension of Easy and Difficult Texts. *Cognition and Instruction*, 18(4), 525–556.
- Lisowski, E. (2023). GPT-3 vs. CHATGPT. the key differences. <https://addepto.com/blog/gpt-3-vs-chat-gpt-the-key-differences/>

- Lissens, F., Asmar, M., Willems, D., Van Damme, J., De Coster, S., Demeestere, E., Maes, R., Baccarne, B., Robaeyst, B., Duthoo, W. & Desoete, A. (2020). Het stopt nooit...De impact van dyslexie en/of dyscalculie op het welbevinden en studeren van (jong)volwassenen en op de transitie naar de arbeidsmarkt: een bundeling van Vlaamse pilootstudies.
- Liu, Q., Kusner, M. J. & Blunsom, P. (2020). A Survey on Contextual Embeddings.
- Louwerse, M., McCarthy, P. & McNamara, D. (2007). A Linguistic Analysis of Simplified and Authentic Texts. *The Modern Language Journal*, 91, 15–30.
- Malik, R. S. (2022, juli 4). *Top 5 NLP Libraries To Use in Your Projects* (T. Al, Red.). <https://towardsai.net/p/l/top-5-nlp-libraries-to-use-in-your-projects>
- Martens, M., De Wolf, R. & Evens, T. (2021a). *Algoritmes en AI in de onderwijscontext: Een studie naar de perceptie, mening en houding van leerlingen en ouders in Vlaanderen*. Kenniscentrum Data en Maatschappij. Verkregen 30 maart 2022, van <https://data-en-maatschappij.ai/publicaties/survey-onderwijs-2021>
- Martens, M., De Wolf, R. & Evens, T. (2021b, juni 28). *School innovation forum 2021*. Kenniscentrum Data en Maatschappij. Verkregen 1 april 2022, van <https://data-en-maatschappij.ai/nieuws/school-innovation-forum-2021>
- McAuliffe, Z. (2023). DuckDuckGo introduces new AI feature: DuckAssist. <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/meet-duckassist-duckduckgos-new-ai-feature/>
- McCombes, S. (2022). How to write A summary: Guide amp; examples. <https://www.scribbr.com/working-with-sources/how-to-summarize/>
- McDonald, R. (2007). A study of global inference algorithms in multi-document summarization. *Advances in Information Retrieval: 29th European Conference on IR Research, ECIR 2007, Rome, Italy, April 2-5, 2007. Proceedings* 29, 557–564.
- McFarland, A. (2023). What is prompt engineering in AI amp; Why It Matters. <https://www.unite.ai/what-is-prompt-engineering-in-ai-why-it-matters/>
- McKeown, K., Klavans, J. L., Hatzivassiloglou, V., Barzilay, R. & Eskin, E. (1999). Towards multidocument summarization by reformulation: Progress and prospects.
- McNutt, M. (2014). Reproducibility. *Science*, 343(6168), 229–229. <https://doi.org/10.1126/science.1250475>
- Menzli, A. (2023). Tokenization in NLP: Types, challenges, examples, tools. <https://neptune.ai/blog/tokenization-in-nlp>
- Minnen, J., Verbeylen, J. & Glorieux, I. (2018). De arbeidsduur en werkcontext van leraren. Onderzoek naar de tijdsbesteding van leraren uit het basis- en secundair onderwijs. <https://torvub.be/wp-content/uploads/2018/09/Samenvatting.pdf>

- Miszczak, P. (2023). Prompt engineering: The ultimate guide 2023 [GPT-3 amp; chat-gpt]. <https://businessolution.org/prompt-engineering/>
- Mottes, C. (2023). GPT-3 vs. Bert: Comparing the two most popular language models. <https://blog.invgate.com/gpt-3-vs-bert>
- Murdos, A., Hodges, M., Rubio, D. & Adams, J. S. (2014). Examining the readability of research abstracts to Determine Whether the General Public Can Understand Key Findings in Science. https://ctsi.ucla.edu/education/files/view/docs/06_08_2016_PALM_Communication_of_Science_Poster.pdf
- Nallapati, R., Zhai, F. & Zhou, B. (2017). SummaRuNNer: A Recurrent Neural Network Based Sequence Model for Extractive Summarization of Documents. *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence*, 31(1). <https://doi.org/10.1609/aaai.v31i1.10958>
- Nandhini, K. & Balasundaram, S. (2013). Improving readability through extractive summarization for learners with reading difficulties. *Egyptian Informatics Journal*, 14(3), 195–204.
- Nenkova, A. & Passonneau, R. (2004). Evaluating Content Selection in Summarization: The Pyramid Method. *Proceedings of the Human Language Technology Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: HLT-NAACL 2004*, 145–152.
- Niemeijer, A., Frederiks, B., Riphagen, I., Legemaate, J., Eefsting, J. & Hertogh, C. (2010). Ethical and practical concerns of surveillance technologies in residential care for people with dementia or intellectual disabilities: an overview of the literature. *Psychogeriatrics*, 22(7), 1129–1142. <https://doi.org/10.1017/S1041610210000037>
- OnderwijsVlaanderen. (2023). Voorleessoftware voor Leerlingen met Leesbeperkingen. <https://onderwijs.vlaanderen.be/voorleessoftware-voor-leerlingen-met-leesbeperkingen>
- Paetzold, G. & Specia, L. (2016). SemEval 2016 Task 11: Complex Word Identification. *Proceedings of the 10th International Workshop on Semantic Evaluation (SemEval-2016)*, 560–569. <https://doi.org/10.18653/v1/S16-1085>
- Pain, E. (2016). How to (seriously) read a scientific paper. <https://www.science.org/content/article/how-seriously-read-scientific-paper>
- Parveen, D. & Strube, M. (2015). Integrating importance, non-redundancy and coherence in graph-based extractive summarization. *Twenty-Fourth International Joint Conference on Artificial Intelligence*.
- Plavén-Sigra, P., Matheson, G. J., Schiffler, B. C. & Thompson, W. H. (2017). Research: The readability of scientific texts is decreasing over time (S. King, Red.). *eLife*, 6, e27725.
- Poel, M., Boschman, E. & op den Akker, R. (2008). A Neural Network Based Dutch Part of Speech Tagger [<http://eprints.ewi.utwente.nl/14662>; 20th Benelux Con-

- ference on Artificial Intelligence, BNAIC 2008, BNAIC ; Conference date: 30-10-2008 Through 31-10-2008]. In A. Nijholt, M. Pantic, M. Poel & H. Hondorp (Red.), *BNAIC 2008* (pp. 217–224). Twente University Press (TUP).
- Premjith, P., John, A. & Wilscy, M. (2015). Metaheuristic Optimization Using Sentence Level Semantics for Extractive Document Summarization, 347–358. https://doi.org/10.1007/978-3-319-26832-3_33
- Radford, A., Wu, J., Child, R., Luan, D., Amodei, D., Sutskever, I. e.a. (2019). Language models are unsupervised multitask learners. *OpenAI blog*, 1(8), 9.
- Raj, D. (2017). Metrics for NLG evaluation. <https://medium.com/explorations-in-language-and-learning/metrics-for-nlg-evaluation-c89b6a781054>
- Rani, R. & Kaur, B. (2021). The TEXT SUMMARIZATION AND ITS EVALUATION TECHNIQUE. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(1), 745–752.
- Readable. (2021). *Flesch Reading Ease and the Flesch Kincaid Grade Level*. <https://readable.com/readability/flesch-reading-ease-flesch-kincaid-grade-level/>
- Rello, L. & Baeza-Yates, R. (2013). Good fonts for dyslexia. *Proceedings of the 15th International ACM SIGACCESS Conference on Computers and Accessibility, ASSETS 2013*.
- Rello, L., Baeza-Yates, R., Dempere-Marco, L. & Saggion, H. (2013). Frequent Words Improve Readability and Short Words Improve Understandability for People with Dyslexia.
- Rello, L., Baeza-Yates, R. & Saggion, H. (2013). The Impact of Lexical Simplification by Verbal Paraphrases for People with and without Dyslexia. 7817, 501–512.
- Rello, L. & Baeza-Yates, R. A. (2015). How to present more readable text for people with dyslexia. *Universal Access in the Information Society*, 16, 29–49.
- Rello, L. & Bigham, J. (2017). Good Background Colors for Readers: A Study of People with and without Dyslexia, 72–80.
- Rello, L., Kanvinde, G. & Baeza-Yates, R. (2012). Layout Guidelines for Web Text and a Web Service to Improve Accessibility for Dyslexics. *Proceedings of the International Cross-Disciplinary Conference on Web Accessibility*.
- Rello, L., Saggion, H., Baeza-Yates, R. & Graells, E. (2012). Graphical schemes may improve readability but not understandability for people with dyslexia, 25–32.
- Ribas, J. (2023). Building the new bing. <https://www.linkedin.com/pulse/building-new-bing-jordi-ribas/>
- Ribeiro, E., Ribeiro, R. & de Matos, D. M. (2018). A Study on Dialog Act Recognition using Character-Level Tokenization.
- Rijkhoff, J. (2022). Tekst Inkorten?: 9 tips om Je Teksten korter Te Maken. <https://dialoogtrainers.nl/tekst-inkorten-tips/>

- Rivero-Contreras, M., Engelhardt, P. E. & Saldaña, D. (2021). An experimental eye-tracking study of text adaptation for readers with dyslexia: effects of visual support and word frequency. *Annals of Dyslexia*, 71, 170–187.
- Roldós, I. (2020, december 22). *Major Challenges of Natural Language Processing (NLP)*. MonkeyLearn. Verkregen 1 april 2022, van <https://monkeylearn.com/blog/natural-language-processing-challenges/>
- Romanovska, L. & Bonte, M. (2021). How Learning to Read Changes the Listening Brain. *Frontiers in Psychology*, 12.
- Roose, K. (2023). Don't ban chatgpt in schools. teach with it. <https://www.nytimes.com/2023/01/12/technology/chatgpt-schools-teachers.html>
- Ruben, A. (2016). How to read a scientific paper. <https://www.science.org/content/article/how-read-scientific-paper-rev2>
- Sciforce. (2020, februari 4). *Biggest Open Problems in Natural Language Processing*. Verkregen 1 april 2022, van <https://medium.com/sciforce/biggest-open-problems-in-natural-language-processing-7eb101ccfc9>
- ShafieiBavani, E., Ebrahimi, M., Wong, R. & Chen, F. (2018). A Graph-theoretic Summary Evaluation for ROUGE, 762–767. <https://doi.org/10.18653/v1/D18-1085>
- Shardlow, M. (2013). A Comparison of Techniques to Automatically Identify Complex Words. *51st Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics Proceedings of the Student Research Workshop*, 103–109. <https://aclanthology.org/P13-3015>
- Shardlow, M. (2014). A Survey of Automated Text Simplification. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications(IJACSA), Special Issue on Natural Language Processing 2014*, 4(1). <https://doi.org/10.14569/SpecialIssue.2014.040109>
- Siddharthan, A. (2006). Syntactic Simplification and Text Cohesion. *Research on Language and Computation*, 4(1), 77–109. <http://oro.open.ac.uk/58888/>
- Siddharthan, A. (2014). A survey of research on text simplification. *ITL - International Journal of Applied Linguistics*, 165, 259–298.
- Sikka, P. & Mago, V. (2020). A Survey on Text Simplification. *CoRR*, abs/2008.08612. <https://arxiv.org/abs/2008.08612>
- Simon, J. (2021). Large language models: A new moore's law? <https://huggingface.co/blog/large-language-models>
- Snow, C. (2010). Academic Language and the Challenge of Reading for Learning About Science. *Science (New York, N.Y.)*, 328, 450–2.
- Sohom, G., Ghosh; Dwight. (2019). *Natural Language Processing Fundamentals*. Packt Publishing. <https://medium.com/analytics-vidhya/natural-language-processing-basic-concepts-a3c7f50bf5d3>

- Steinberger, J. & Jezek, K. (2009). Evaluation Measures for Text Summarization. *Computing and Informatics*, 28, 251–275.
- Strubell, E., Ganesh, A. & McCallum, A. (2019). Energy and Policy Considerations for Deep Learning in NLP.
- Suleiman, D. & Awajan, A. (2020). Deep Learning Based Abstractive Text Summarization: Approaches, Datasets, Evaluation Measures, and Challenges. *Mathematical Problems in Engineering*, 2020.
- Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D. & Kirschner, P. (2019). *Wijze lessen: twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek* (1ste ed.). Ten Brink Uitgevers.
- Suter, J., Ebling, S. & Volk, M. (2016). Rule-based Automatic Text Simplification for German.
- Swayamdipta, S. (2019, januari 22). *Learning Challenges in Natural Language Processing*. Verkregen 1 april 2022, van <https://www.microsoft.com/en-us/research/video/learning-challenges-in-natural-language-processing/>
- Tanya Goyal, G. D., Junyi Jessy Li. (2022). News Summarization and Evaluation in the Era of GPT-3. *arXiv preprint*.
- Tatman, R. (2019). Evaluating text output in NLP: Bleu at your own risk. <https://towardsdatascience.com/evaluating-text-output-in-nlp-bleu-at-your-own-risk-e8609665a213>
- Thangarajah, V. (2019). Python current trend applications-an overview.
- Tops, W., Callens, M., Brysbaert, M. & Schouten, E. L. (2018). *Slagen met Dyslexie in Het Hoger Onderwijs*. Owl Press.
- Touvron, H., Lavril, T., Izacard, G., Martinet, X., Lachaux, M.-A., Lacroix, T., Rozière, B., Goyal, N., Hambro, E., Azhar, F., Rodriguez, A., Joulin, A., Grave, E. & Lample, G. (2023). LLaMA: Open and Efficient Foundation Language Models.
- van der Meer, C. (2022). Dyslexie hebben is Niet Zo Raar: Lezen is iets heel onnatuurlijks. <https://www.demorgen.be/beter-leven/dyslexie-hebben-is-niet-zo-raar-lezen-is-iets-heel-onnatuurlijks~bc608101/>
- Van Vreckem, C. & Desoete, A. (2015). Het ene kind met dyslexie is het andere niet: implicaties uit begrijpend leesonderzoek en spellingonderzoek voor diagnostiek en therapie. *LOGOPEDIE*, 58–66.
- Vasista, K. (2022). Evolution of AI Design Models. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(3), 1–4.
- Vellutino, F., Fletcher, J., Snowling, M. & Scanlon, D. (2004). Specific reading disability (dyslexia): What have we learned in the past four decades? *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 45, 2–40.
- Verhoeven, W. (2023, februari 8). *Applaus voor de studenten die ChatGPT gebruiken* (Trends, Red.). <https://trends.knack.be/economie/bedrijven/applaus->

[voor-de-studenten-die-chatgpt-gebruiken/article-opinion-1934277.html?cookie_check=1676034368](https://www.voor-de-studenten-die-chatgpt-gebruiken/article-opinion-1934277.html?cookie_check=1676034368)

- Verma, P. & Verma, A. (2020). A review on text summarization techniques. *Journal of scientific research*, 64(1), 251–257.
- Weinberg, G. (2023). Duckduckgo launches DuckAssist. <https://spreadprivacy.com/duckassist-launch/>
- Wentink, W., Verhoeven, L. & Druenen, M. (2008). Protocol leesproblemen en dyslexie voor groep 1 en 2. *Clinical Rheumatology - CLIN RHEUMATOL*.
- White, J., Fu, Q., Hays, S., Sandborn, M., Olea, C., Gilbert, H., Elnashar, A., Spencer-Smith, J. & Schmidt, D. C. (2023). A Prompt Pattern Catalog to Enhance Prompt Engineering with ChatGPT.
- Xu, W., Callison-Burch, C. & Napoles, C. (2015). Problems in current text simplification research: New data can help. *Transactions of the Association for Computational Linguistics*, 3, 283–297.
- Zeng, Q., Kim, E., Crowell, J. & Tse, T. (2005). A Text Corpora-Based Estimation of the Familiarity of Health Terminology. In J. L. "Oliveira, V. Maojo, F. Martín-Sánchez & A. S. Pereira (Red.), *Biological and Medical Data Analysis* (pp. 184–192). Springer Berlin Heidelberg.
- Zhang, J., Zhao, Y., Saleh, M. & Liu, P. (2020). Pegasus: Pre-training with extracted gap-sentences for abstractive summarization. *International Conference on Machine Learning*, 11328–11339.
- Zhang, M., Riecke, L. & Bonte, M. (2021). Neurophysiological tracking of speech-structure learning in typical and dyslexic readers. *Neuropsychologia*, 158, 107889.